

Nr 14.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt, m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 6 april 1951 dagtecknad proposition, nr 189, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen

dels jämlikt § 87 regeringsformen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) Lag

angående ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt.

Härigenom förordnas, dels att 5 § 2 mom., 7 §, 11 § 1 mom., 12 § 1 mom., 13 §, 26 § 1 och 2 mom., 29 § 2 mom. samt 32 och 34 §§ lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, dels att till 2 § samma lag skall fogas ett nytt moment, betecknat 3 mom., och till 10 § två nya moment, betecknade 4 mom. och 5 mom., av nedan angiven lydelse dels ock att 12 § 3 mom. samt 27 § nämnda lag skola upphöra att gälla.

(Nuvarande lydelse:)

13 §.

Å öppna havet ävensom i skärgård på holmar, klippor och skär, som ej höra till visst hemman, må utan tillstånd av kronan icke idkas annan jakt än sådan som den bofasta kustbefolkningen av ålder bedrivit efter säl eller sjöfågel.

5 §.

2 mom. Å område — — — av villebråd.

(Föreslagen lydelse:)

2 §.

3 mom. Å allmänt vatten annorstädes än i 2 mom. avses ävensom på holmar, klippor och skär som ej höra till visst hemman må, där ej Konungen för visst område annat förordnat, jakt icke idkas utan tillstånd av länsstyrelsen.

5 §.

2 mom. Å område — — — av villebråd.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 2 § SFS 1950:598, beträffande 26 § 2 mom. 1948:238 och beträffande 29 § 2 mom. 1948:461.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

Utän hinder av vad i första stycket stadgas må dock rätt att jaga å där avsett område av anläggningens ägare upplåtas till innehavare av jakträtt å angränsande mark.

7 §.

Boställshavare, kronohemmans
— — — efter älg.

Är eljest — — — till marken.

Innehavare eller brukare av fastighet varom är fråga i denna paragraf må icke utan särskilt bemyndigande av ägaren tala för fastigheten i frågor rörande bildande av jaktvårdsområde, varom sägs i 10 §.

7 §.

Boställshavare, kronohemmans
— — — efter älg.

Är eljest — — — till marken.

Innehavare eller brukare av fastighet varom är fråga i denna paragraf må icke utan särskilt bemyndigande av ägaren tala för fastigheten i frågor rörande bildande av jaktvårdsområde eller förlängning av den för jaktvårdsområdes bestånd bestämde tiden.

10 §.

4 mom. I skärgård må jaktvårdsområde bildas utan hinder av att det icke kommer att bestå av särskilda fastigheter eller utgöra ett sammanhängande område.

Beslut om bildande av jaktvårdsområde, som består av allenast en fastighet, vare ej giltigt med mindre de vilka biträda beslutet utgöra minst fyra femtedelar av antalet delägare i fastigheten och tillika äga minst fyra femtedelar av densamma.

5 mom. Fastighetsägarna äga före utgången av den tid, för vilken jaktvårdsområde bildats, vid sammanträde besluta, att området skall fortbestå under ytterligare visst antal år, lägst tio år och högst tjugufem. Sådant beslut vare dock ej giltigt om nejroster avgivits av mera än en femtedel av antalet fastighetsägare eller av fastighetsägare som äga mer än en femtedel av den i området ingående marken eller, i fall som avses i

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

4 mom. andra stycket, en femtedel av vederbörande fastighet. För beslutets giltighet fordras dessutom fastställelse av länsstyrelsen.

11 §.

1 mom. Beslut om bildande av jaktvårdsområde, varom sägs i 10 §, skall underställas länsstyrelsen, som har att tillse huruvida beslutet tillkommit i laga ordning samt överensstämmer med lag och författning, så ock att det är tjänligt för jaktvårdens främjande och icke kränker enskild rätt.

Beslutet skall — — — därför uppgivas.

12 §.

1 mom. Sedan beslut om bildande av jaktvårdsområde, varom sägs i 10 §, blivit fastställt, gälle det mot ny fastighetsägare.

12 §.

3 mom. Ej må å jaktvårdsområde rätten till all jakt eller till jakt efter särskild villebrådsart upplåtas till

11 §.

1 mom. Beslut om bildande av jaktvårdsområde eller om förlängning av tiden för sådant områdes bestånd skall underställas länsstyrelsen, som har att tillse huruvida beslutet tillkommit i laga ordning. Avser beslutet bildande av jaktvårdsområde, skall länsstyrelsen därjämte tillse, att beslutet överensstämmer med lag och författning, så ock att det är tjänligt för jaktvårdens främjande och icke kränker enskild rätt.

Beslutet skall — — — därför uppgivas.

12 §.

1 mom. Sedan beslut om bildande av jaktvårdsområde eller om förlängning av tiden för sådant områdes bestånd blivit fastställt, gälle det mot ny fastighetsägare.

13 §.

1 mom. I frågor som röra jaktvårdsområde äge, där ej annorlunda bestämts i de för området gällande grunderna för jaktutövningen och villvården, varje fastighetsägare en röst.

2 mom. Den som har jakträtt å mark ingående i jaktvårdsområde äge närvara vid sammanträde med fastighetsägarna inom området samt därvid yttra sig och avgiva förslag.

3 mom. Ej må å jaktvårdsområde rätten till all jakt eller till jakt efter särskild villebrådsart upplåtas till

(Nuvarande lydelse:)

annan, med mindre samtliga fastighetsägare äro därom ense.

(Föreslagen lydelse:)

annan, med mindre samtliga fastighetsägare äro därom ense.

Fastighetsägare må icke förvägras att till annan upplåta honom tillkommande jakträtt inom jaktvårdsområde, såvida icke upplåtelsen befinnes olämplig med hänsyn till jaktvården eller eljest länder övriga fastighetsägare till avsevärt men.

4 mom. Menar den vars rätt beröres av beslut, som fattas angående jaktutövningen eller upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde, att beslutet icke tillkommit i behörig ordning eller att det eljest strider mot lag eller författning eller kränker hans enskilda rätt, må han hos länsstyrelsen föra talan mot beslutet genom besvär, vilka skola hava inkommit inom en vecka från den dag, då han erhöll del av beslutet. Har meddelande om beslutets fattande införts i tidning inom orten, skall delgivning anses hava ägt rum den dag då så skedde.

Beslut angående jaktutövningen skall, där ej länsstyrelsen annorlunda förordnar, lända till efterrättelse utan hinder av att talan föres mot beslutet.

26 §.

1 mom. Den som vill utöva jakt å annan mark än den han äger eller till vilken han har i 7 § omförd brukningsrätt vare pliktig erlægga jaktvårdsavgift.

Till bevis om att den jagande fullgjort vad honom enligt första stycket åligger skall han vid jakten medföra ett för honom *utfärdat* jaktkort; och vare han pliktig att vid anfordran uppvisa kortet för polisman eller med polismans befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning, be-

26 §.

1 mom. Den som vill utöva jakt vare pliktig erlægga jaktvårdsavgift.

Till bevis om att den jagande fullgjort vad honom enligt första stycket åligger skall han vid jakten medföra ett för honom *gällande* jaktkort; och vare han pliktig att vid anfordran uppvisa kortet för polisman eller med polismans befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning, be-

(Nuvarande lydelse:)

fattningshavare vid domänverket, lappfogde eller *lapp tillsyningsman*, stiftsjägmästare eller dennes biträden ävensom för den som äger, innehar eller vårdar marken eller den eljest där äger jakträtt; skolande den befattningshavare vid domänverket, lappväsendet och stiftsnämnd sålunda tillkommande befogenheten att påfordra uppvisande av jaktkort hava avseende allenast å mark som står under hans förvaltning eller uppsikt.

2 mom. Från skyldighet att erlagga jaktvårdsavgift äro befriade:

Konungen och medlemmar av det kungliga huset;

chefen för Konungens hovjägeristat i avseende å jakt som av honom på Konungens uppdrag utövas å kronans områden;

personal vid domänverket samt lärare och elever vid skogshögskolan och skogsläroverken i avseende å jakt som enligt gällande bestämmelser av dem i deras nämnda egenskap utövas å kronans områden;

svensk eller norsk lapp vid utövning av den rättighet att jaga, som enligt vad särskilt är stadgat må tillkomma honom i vissa delar av riket;

person, som är bofast i trakterna ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län eller i den del av Jämtlands län, som Konungen bestämmer, vid jakt med snara;

person, tillhörande den bofasta kustbefolkningen, vid den jakt efter säl eller sjöfågel, som nämnda befolkning jämlikt 13 § må idka utan tillstånd; samt

person som enligt 27 § är skyldig utlösa jaktpass.

I övrigt äge bestämmelserna om

(Föreslagen lydelse:)

fattningshavare vid domänverket, lappfogde eller *tillsynsman vid lappväsendet*, stiftsjägmästare eller dennes biträden ävensom för den som äger, innehar eller vårdar marken eller den eljest där äger jakträtt; skolande den befattningshavare vid domänverket, lappväsendet och stiftsnämnd sålunda tillkommande befogenheten att påfordra uppvisande av jaktkort hava avseende allenast å mark som står under hans förvaltning eller uppsikt.

2 mom. Från skyldighet att erlagga jaktvårdsavgift äro befriade:

Konungen och medlemmar av det kungliga huset; samt

svensk eller norsk lapp vid utövning av den rättighet att jaga, som enligt vad särskilt är stadgat må tillkomma honom i vissa delar av riket.

Bestämmelserna om jaktvårdsav-

(Nuvarande lydelse:)

jaktvårdsavgift icke tillämplighet i fråga om:

jakt efter varg eller järv eller rätten att under omständigheter, som angivas i 14 § 2 mom. och 15 §, döda i nämnda lagrum omförmälda djur.

29 §.

2 mom. Utövar delägare — — — med dagsböter.

Överträder ägare av mark, som ingår i jaktvårdsområde *varom förmäles i 10 §*, eller å sådant område eljest jaktberättigad person de angående *jaktutövningen* å området gällande reglerna, straffes med dagsböter.

32 §.

Idkar någon, som *enligt bestämmelserna i 26 eller 27 §* är skyldig att erlægga jaktvårdsavgift *eller utlösa jaktpass*, jakt utan att hava fullgjort vad sålunda åligger honom, straffes med böter från och med tio till och med tre hundra kronor och vare dessutom pliktig *erlägga högsta fastställda jaktvårdsavgift eller avgift för jaktpass.*

För avgifternas erläggande svare, lika med den skyldige, jämväl den som tillåtit honom deltaga i jakten ävensom, i fråga om avgiften för jaktpass, den som upplåtit jakträtt till honom, med rätt likväl att av den skyldige söka åter vad sålunda erlagts.

För underlåtenhet att vid jakt medföra gällande jaktkort *eller jaktpass* eller vägran att på anmodan av den det vederbör framvisa detsamma vare straffet böter från och med fem till och med tre hundra kronor.

Visar den som blivit angiven för

(Föreslagen lydelse:)

gift *äga* icke tillämplighet i fråga om rätten att under omständigheter, som angivas i 14 § 2 mom. och 15 §, döda i nämnda lagrum omförmälda djur.

29 §.

2 mom. Utövar delägare — — — med dagsböter.

Överträder ägare av mark, som ingår i jaktvårdsområde, eller å sådant område eljest jaktberättigad person de angående *jakten* å området gällande reglerna, straffes med dagsböter.

32 §.

Idkar någon, som är skyldig att erlægga jaktvårdsavgift, jakt utan att hava fullgjort vad sålunda åligger honom, straffes med *dagsböter* och vare dessutom pliktig *att till jaktvårdsfonden utgiva den jaktvårdsavgift som undandragits fonden.*

För underlåtenhet att vid jakt medföra gällande jaktkort eller vägran att på anmodan av den det vederbör framvisa detsamma vare straffet böter från och med fem till och med tre hundra kronor.

Visar den som blivit angiven för

(Nuvarande lydelse:)

underlåtenhet, varom sägs i nästföregående stycke, sist under tredje dagen från det angivelsen blev honom kunnig hos åklagaren, att han vid tiden för förseelsen innehade gällande jaktkort *eller jaktpass*, och giva omständigheterna vid handen, att förseelsen haft sin grund i förbiseende, vare fri från ansvar.

34 §.

Allmän åklagare — — — denna lag.

Sker intrång i kronans, menighets eller allmän inrättnings rätt eller överträdelse av de angående jaktkort *eller jaktpass* meddelade föreskrifterna, äge allmän åklagare att föra talan därom; och skall i fråga om mark som står under domänverkets förvaltning rätt att föra talan om sådant intrång tillkomma jämväl revirförvaltare vid detta verk.

I övrigt — — — sådant åtal.

Såsom målsägande — — — jaktberättigad person.

Innefatta föreskrifter — — — bestämmelse gällande.

(Föreslagen lydelse:)

underlåtenhet, varom sägs i nästföregående stycke, sist under tredje dagen från det angivelsen blev honom kunnig hos åklagaren, att han vid tiden för förseelsen innehade gällande jaktkort, och giva omständigheterna vid handen, att förseelsen haft sin grund i förbiseende, vare fri från ansvar.

34 §.

Allmän åklagare — — — denna lag.

Sker intrång i kronans, menighets eller allmän inrättnings rätt eller överträdelse av de angående jaktkort meddelade föreskrifterna, äge allmän åklagare att föra talan därom; och skall i fråga om mark som står under domänverkets förvaltning rätt att föra talan om sådant intrång tillkomma jämväl revirförvaltare vid detta verk.

I övrigt — — — sådant åtal.

Såsom målsägande — — — jaktberättigad person.

Innefatta föreskrifter — — — bestämmelse gällande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1951.

Bestämmelserna i 7 § sista stycket, 10 § 5 mom., 11 § 1 mom. första stycket, 12 § 1 mom. och 13 § skola tillämpas jämväl i fråga om jaktvårdsområde, som bildats före lagens ikraftträdande.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

2) Lag**angående ändrad lydelse av 19 § lagen den 30 september 1904
(nr 48 s. 1) om samäganderätt.**

Härigenom förordnas, att 19 § lagen den 30 september 1904 om samäganderätt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

19 §.

I fråga om ägor, som vid skifte av jord blivit undantagna för delägar- nes allmänna behov eller eljest äro samfällda för flera fastigheter, de där till någon del hava sina ägor genom skifte eller eljest åtskilda, äge vad i denna lag finnes stadgat ej tillämpning, utom såvitt angår mark, som varit till ständigt ryttare-, soldat- eller båtsmanstorp anslagen; ej heller vare i något fall lagens föreskrifter tillämpliga i avseende å oskift fiske- vatten.

Beträffande egendomsgemenskap
— — — särskilt stadgat.
Vad i — — — äger del.

19 §.

I fråga om ägor, som vid skifte av jord blivit undantagna för delägar- nes allmänna behov eller eljest äro samfällda för flera fastigheter, de där till någon del hava sina ägor genom skifte eller eljest åtskilda, äge vad i denna lag finnes stadgat ej tillämpning, utom såvitt angår mark, som varit till ständigt ryttare-, soldat- eller båtsmanstorp anslagen; ej heller vare i något fall lagens föreskrifter tillämpliga i avseende å oskift fiske- vatten *eller i fråga om bildande av jaktvårdsområde, bestående av allenast en fastighet.*

Beträffande egendomsgemenskap
— — — särskilt stadgat.
Vad i — — — äger del.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1951.

d e l s antaga vid propositionen fogat förslag till

F ö r o r d n i n g**om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340).**

Härigenom förordnas, att 18 § 1 mom. och 36 § 4 mom. vapenförordning- en den 10 juni 1949 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

18 §.

1 mom. Den som bär skjutvapen skall medföra tillstånds- eller dekla- rationsbevis eller, om han åberopar

18 §.

1 mom. Den som bär skjutvapen skall medföra tillstånds- eller dekla- rationsbevis eller, om han åberopar

¹ Senaste lydelse se SFS 1907 nr 83 s. 3.

(Nuvarande lydelse:)

tillfällig upplåtelse och upplåtaren ej är närvarande, sådan handling som i 6 § andra stycket, 9 § tredje stycket eller 31 § tredje stycket sägs. Beträffande jaktvapen må i stället för tillstånds- eller deklarationsbevis medföras jaktkort *eller jaktpass*, försett med anteckning enligt 6 § kungörelsen den 3 juni 1938 (nr 282) angående utfärdande av jaktkort och jaktpass m. m. Företes ej på tillsägelse av polisman bevis eller handling som här avses, må vapnet av polismannen omhändertagas; dock äger den som burit vapnet hos polismannen eller polismyndigheten i orten återfå detsamma, därest han inom en vecka styrker att han var berättigad att innehava vapnet.

Återlämnas ej — — — vapnet återställas.

36 §.

4 mom. Bryter någon — — — trehundra kronor.

Den som ertappats med att bära skjutvapen utan att medföra tillstånds- eller deklarationsbevis eller jaktkort *eller jaktpass*, försett med anteckning som i 18 § 1 mom. sägs, vare fri från ansvar, därest han inom en vecka därefter hos åklagaren eller den som åklagaren bestämmer styrker, att han vid tiden för förseelsen ägde innehava vapnet, samt omständigheterna giva vid handen, att förseelsen haft sin grund i tillfälligt förbiseende.

(Föreslagen lydelse:)

tillfällig upplåtelse och upplåtaren ej är närvarande, sådan handling som i 6 § andra stycket, 9 § tredje stycket eller 31 § tredje stycket sägs. Beträffande jaktvapen må i stället för tillstånds- eller deklarationsbevis medföras jaktkort, försett med anteckning av polisman om de jaktvapen vederbörande enligt företedda tillstånds- eller deklarationsbevis äger innehava. Företes ej på tillsägelse av polisman bevis eller handling som här avses, må vapnet av polismannen omhändertagas; dock äger den som burit vapnet hos polismannen eller polismyndigheten i orten återfå detsamma, därest han inom en vecka styrker att han var berättigad att innehava vapnet.

Återlämnas ej — — — vapnet återställas.

36 §.

4 mom. Bryter någon — — — trehundra kronor.

Den som ertappats med att bära skjutvapen utan att medföra tillstånds- eller deklarationsbevis eller jaktkort, försett med anteckning som i 18 § 1 mom. sägs, vare fri från ansvar, därest han inom en vecka därefter hos åklagaren eller den som åklagaren bestämmer styrker, att han vid tiden för förseelsen ägde innehava vapnet, samt omständigheterna giva vid handen, att förseelsen haft sin grund i tillfälligt förbiseende.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1951.

d e l s o c k medgiva att älgavgift må uttagas med högst etthundra och lägst femton kronor för varje under allmän eller särskild jakttid fälld älg samt bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med de

grunder som angivas i statsrådsprotokollet för den 16 mars 1951 utfärda erforderliga bestämmelser beträffande älgavgifternas sammanförande till älgskadefonder och de allmänna villkoren för bidrag ur älgskadefond att gälla från och med den 1 juli 1951.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft fyra i anledning av densamma väckta motioner, nämligen

inom första kammaren

nr 491 av herr *Andersson, Lars*, och herr *Lodenius*

ävensom inom andra kammaren

nr 605 av herr *Levin*,

nr 624 av herr *Lundberg* samt

nr 625 av herr *Sköldin m. fl.*

I motionerna I: 491 och II: 625, vilka äro likalydande, har hemställts »att riksdagen måtte besluta, att jaktkort för visst län må innefatta rätt för innehavare av sådant kort att jaga även i angränsande län upp till ett avstånd av högst 10 km från länsgränsen».

I motionen II: 605 har hemställts

»dels att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 189 ville vidtaga de ändringar i lagtexten som påkallas för att den bofasta kustbefolkningen måtte förbliva vid sin nuvarande rätt till jakt å allmänt vatten ävensom på holmar, klippor och skär som ej till något hemman hörer,

dels att riksdagen måtte uttala att om förbud mot jakt från maskindrivet fartyg efter sjöfågel införes i jaktstadgan undantag bör göras för jakt som bedrivs i samband med utövande av yrkesmässigt fiske».

I motionen II: 624 har hemställts »att riksdagen måtte besluta

1. att avslå Kungl. Maj:ts förslag om ändrad lydelse av 2 § lag om rätt till jakt samt bibehålla den nuvarande lagtexten i 13 §, samt

2. att avslå 3 och 4 mom. i den föreslagna paragraf nr 13».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda förslagen ävensom i fråga om de skäl, som motionärerna åberopat till stöd för sina yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen och motionerna.

Till utskottet har överlämnats en gemensam skrivelse från Sörmlandsfisk förening u. p. a. samt Södermanlands skärgårdsfiskareförbund.

En deputation från Jägarnas riksförbund har i ärendet fått företräde inför utskottet.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Förslaget om ändringar i jaktlagen har till syfte att — utan rubbning av grunderna för lagstiftningen — åstadkomma förbättringar på vissa punkter, där de nuvarande bestämmelserna vid tillämpningen visat sig mindre tillfredsställande. Ändringarna i samäganderättslagen och vapenförordningen äro omedelbart betingade av vad som föreslås beträffande jaktlagen.

Den första fråga som beröres i propositionen avser jakten på öppna ha-

vet samt på sådana holmar, klippor och skär i havsbandet som ej höra till visst hemman. För närvarande gäller, att »den bofasta kustbefolkningen» där får fritt idka sådan jakt efter sjöfågel och säl som denna befolkning av ålder bedrivit. För övrigt får jakt ej förekomma utan särskilt tillstånd av kronan. I praktiken har det visat sig förenat med svårigheter att avgöra vilka som skola räknas till den bofasta kustbefolkningen, och detta uttryck har ej sällan fått en betydligt vidare tolkning än som avsågs från början. Med anledning härav föreslås i propositionen att tillstånd av kronan alltid skall krävas för att jakt skall få utövas på de vattenområden, holmar, klippor och skär, om vilka nu är fråga. Tillståndsprövningen skall enligt förslaget i allmänhet ankomma på vederbörande länsstyrelse, men Kungl. Maj:t skall ha befogenhet att för begränsade områden förklara jakten fri för varje svensk medborgare. I propositionen förutsättes att särskilda direktiv för länsstyrelsernas tillståndsgivning skola utfärdas av Kungl. Maj:t. Om innehållet i dessa direktiv anför föredragande departementschefen att tillstånd i regel bör få lämnas endast till personer som äro fast bosatta i skärgårds- eller kusttrakterna och som därjämte för sin försörjning äro i väsentlig mån beroende av de för dessa trakter typiska inkomstkällorna eller ändock leva under i stort sett samma betingelser som fiskarbefolkningen. Därest så gott som hela befolkningen på en viss ö eller en viss plats utgöres av personer som sålunda skola anses jaktberättigade, bör länsstyrelsen kunna utan ansökan meddela generellt jakttillstånd för alla dem som äro mantalsskrivna på ön eller platsen i fråga.

Möjligheterna att idka jakt på områden som höra till järnväg, spårväg eller kanalverk föreslås skola utvidgas så, att trafikaneläggningens ägare skall kunna upplåta rätt att jaga på anläggningen åt personer som ha jakt-rätt på angränsande mark.

Vissa ändringar föreslås också i gällande bestämmelser om jaktvårdsområden. I skärgård skall sålunda enligt förslaget jaktvårdsområde kunna bildas utan hinder av att det ej kommer att bestå av särskilda fastigheter eller utgöra ett sammanhängande område. Delägarna i jaktvårdsområde skola få möjlighet att i enklare former än för närvarande är medgivet besluta om förlängning av tiden för området bestånd. Vidare upptager förslaget vissa nya bestämmelser till skydd mot maktmissbruk av jaktvårdsområdes beslutande organ, och i samma syfte föreslås att beslut av sådant organ i viss omfattning skola kunna överklagas genom besvär hos länsstyrelsen.

Skyldigheten att erlægga jaktvårdsavgift skall enligt propositionen utvidgas till att gälla alla jägare, således även den som endast jagar på egen mark. I samband därmed föreslås att de nuvarande föreskrifterna om jakt-pass skola upphävas. Det förutsättes att uppbörden av jaktvårdsavgifterna skall handhavas av postverket och att jaktkort skall kunna lösas på vilken postanstalt som helst. Föredragande departementschefen anför att det framdeles synes böra utställas endast två typer av jaktkort; länskort och rikskort. Avgifterna för dessa avses tills vidare skola bestämmas till 6, respektive 50 kronor. I fråga om användningen av influtna jaktvårdsmedel uttalar

departementschefen att den nuvarande grundsatsen att å varje län skall uppföras vad därifrån härflutit ej längre synes böra bibehållas. I stället böra jaktvårdsavgifterna tillföras jaktvårdsfonden under en gemensam titel samt för varje år av Kungl. Maj:t fördelas mellan länen med hänsyn till det olika behovet av jaktvårdsåtgärder. Det förutsattes att ledningen av jaktvårdsarbetet liksom hittills skall handhavas av svenska jägareförbundet och dess lokalavdelningar.

Departementschefen anför vidare att jaktstadgans bestämmelser om skyldighet att före försäljning låta märka kött och skinn av fridlysta djur synas böra upphävas utom såvitt angår skinn av bäver, björn, lo, mård och utter.

Slutligen föreslås åtskilliga ändringar i gällande bestämmelser om älgavgifter. Enligt propositionen skall sålunda älgavgiftens maximibelopp höjas från 50 till 100 kronor. Älgskadefonden för norra Sverige skall delas upp på särskilda länsfonder och samtidigt skall inrättas en för hela riket gemensam regleringsfond, dit högst 10 procent av till länsfond inflytande medel skola redovisas. Därjämte föreslås en del mindre jämkningar i de allmänna villkoren för erhållande av älgskadeersättning.

Inledning.

Jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t den 14 januari 1949 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet samma dag såsom utredningsman för utredning rörande vissa jaktlagstiftningsfrågor m. m. numera statssekreteraren E. H. Kling samt såsom sakkunniga att delta i överläggningar i ämnet och i övrigt biträda vid utredningen ordföranden i svenska jägareförbundet, direktören C. L. C. C:son Grill, Stockholm, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren C. A. D. Jonsson, Skedsbygd, ledamoten av riksdagens första kammare, hemmansägaren P. J. Näslund, Åsele, ledamoten av riksdagens andra kammare, metallarbetaren P. A. Sköldin, Sundbyberg, byråchefen i domänstyrelsen J. T. D. Wennmark samt dåvarande ordföranden i jägarnas riksförbund, direktören C. Wikström, Stockholm. Sedermera förordnades expeditionschefen A. O. R. Hegrelius att såsom expert biträda vid utredningen. Utredningen som antagit benämningen *1949 års jaktutredning*, har den 11 november 1950 avgivit betänkande med förslag till ändringar i jaktlagstiftningen (SOU 1950: 40). Betänkandet är enhälligt.

Över betänkandet, vilket ligger till grund för propositionen, ha efter remiss *yttranden* avgivits av åtskilliga myndigheter och organisationer.

Remissinstanserna äro i sina yttranden genomgående positivt inställda till jaktutredningens betänkande. Åtskilliga remissinstanser ge direkt uttryck åt sitt gillande av de i betänkandet framlagda förslagen och de principer varpå de bygga. Sålunda förklarar exempelvis *Hallands läns jaktvårdsförening*, att betänkandet som helhet betraktat är av största betydelse för jaktvården i riket och att det innebär en effektiv lösning av flertalet av de problem som uppstått sedan 1938 års lagstiftning började tilläm-

pas. *Länsstyrelsen i Uppsala län* uttalar att de föreslagna ändringarna i stort äro väl ägnade att främja jaktvården och att i skilda hänseenden bringa jaktlagstiftningen i överensstämmelse med det praktiska livets krav.

En särskild ställning intages av *jägarnas riksförbund*. Förbundet är starkt kritiskt inställt både mot den gällande svenska jaktlagstiftningen och mot de ändringar däri som jaktutredningen föreslår. I sitt yttrande avstyrker förbundet helt vissa av jaktutredningens förslag. Beträffande en del av utredningens övriga förslag förklarar förbundet sig kunna godtaga dem endast under särskilda förutsättningar.

Ehuru betänkandet alltså i stort sett vunnit remissinstansernas gillande gå meningarna starkt isär beträffande vissa av de däri framlagda förslagen. Detta gäller förslaget om tillståndstvång för sjöfågel- och säljakt på öppna havet och ödeskären, förslaget att i jaktlagen införa en rekommendation för röstning efter huvudtal i jaktvårdsområden samt förslaget att upphäva märkningstvånget beträffande kött och skinn av fridlysta djur. Även mot de övriga förslagen ha erinringar framställts, i regel dock icke av något mera betydande antal remissinstanser.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, har i propositionens inledningsvis uttalat följande.

»Den jaktlagstiftning som antogs år 1938 har i stort sett väl fyllt sitt ändamål. Vid jaktutredningens tillsättande förutsattes också, att ingen rubbning skulle ske i grunderna för nämnda lagstiftning. Utredningens arbete har icke givit anledning till ändrat ståndpunktstagande i denna fråga. Det sagda utesluter emellertid icke att en översyn av lagstiftningen bör äga rum i syfte att genomföra ändringar på de punkter, där de nuvarande reglerna vid tillämpningen medfört olägenheter eller eljest visat sig mindre tillfredsställande. De förslag till sådana ändringar som jaktutredningen framlagt ha i det stora hela vunnit anslutning från remissinstansernas sida. Även jag anser dem väl ägnade att läggas till grund för lagstiftning.»

Utskottet vill nu i särskilda avsnitt lämna en redogörelse för de i propositionen framlagda förslagen.

Jakten på öppna havet och ödeskären.

Gällande bestämmelser.

Såsom redan nämnts innehåller 1938 års jaktlag ett stadgande av innehåll, att å öppna havet ävensom i skärgård på holmar, klippor och skär som ej höra till visst hemman ej må utan tillstånd av kronan idkas annan jakt än sådan som den bofasta kustbefolkningen av ålder bedrivit efter säl eller sjöfågel (13 §).

I samband med tillkomsten av detta stadgande anförde jordbruksutskottet vid 1938 års riksdag att till den bofasta kustbefolkningen först och främst borde hänföras de som man i dagligt tal åsyftade med denna benäm-

ning, d. v. s. personer som antingen helt och hållet eller jämsides med ett mindre jordbruk eller annan hantering hämtade sin utkomst ur havet och som vore varaktigt bosatta vid kusten eller i skärgårdarna. Vidare borde den vid fyr- och lotsplatserna anställda personalen inbegripas under uttrycket den bofasta kustbefolkningen. Dit syntes också böra räknas de olika småhantverkare eller yrkesutövare, som vore varaktigt bosatta i skärgårdarna eller vid kusten och för vilka det villebråd, varom här vore fråga, kunde sägas vara av mera påtaglig betydelse ur näringssynpunkt. Utskottet tillade att jämlikt grunderna för stadgandet ingen jakt i sport- eller förströelsesyfte utan vederbörligt tillstånd borde få äga rum å ifrågavarande områden. Såsom tillåten borde enligt utskottets mening alltså få anses — förutom den rena husbehovsjakten — allenast sådan jakt som bedreves i syfte att genom det nedlagda villebrådet, vare sig detta konsumerades eller försålades, erhålla ett nödvändigt tillskott till livsupphället, vilket på grund av förhållandena på platsen eljest icke vore att påräkna.

Dessa utskottets uttalanden lämnades av riksdagen utan erinran.

Jaktutredningen.

Jaktutredningen uttalar till en början att den vid sina undersökningar fått belägg för att stadgandet om den bofasta kustbefolkningens jaktutövningsrätt i praktiken kommit att tillämpas på ett sätt som föga överensstämmer med lagstiftarens avsikter. I vissa delar av landet har, enligt vad som anföres i betänkandet, begreppet den bofasta kustbefolkningen givits en så vidsträckt tolkning att därunder ansetts falla envar som är bosatt i landskommun eller stad vilken till någon del gränsar till havet. Mot bakgrunden av den huvudprincip, varpå 1938 års jaktlag bygger, nämligen främjandet av en god jaktvård, kan enligt utredningens mening en sådan tillämpning av 13 § jaktlagen icke anses tillfredsställande. Utredningen tillägger att personer, för vilka den i detta lagrum medgivna särställningen icke kan anses motiverad, numera med stöd av lagrummet i stor utsträckning bedriva ett omfattande och ofta svårkontrollerbart skytte, som utan tvivel i hög grad bidragit till den konstaterade nedgången i sjöfågels stammen.

På grund av det sålunda anförda finner utredningen att reglerna om rätt att jaga på öppna havet och ödeskären böra ändras så att rådande rättsosäkerhet undanröjes och jaktutövningsrätten verkligen förbehålles de befolkningskategorier för vilka en sådan rätt kan anses sakligt motiverad.

Utredningen framhåller att dess förslag om lagändring på denna punkt tillkommit i syfte att skydda sjöfågeln och att något motsvarande skyddsintresse uppenbarligen icke föreligger beträffande säl, vars efterhållande ansetts vara så angeläget att särskild belöning utfästs för dess dödande. Med hänsyn härtill skulle det enligt utredningens mening kunna ifrågasättas att låta jakten efter säl på nu ifrågavarande områden bli fri för varje svensk medborgare. Eftersom denna jakt torde vara en av de få kvarvarande svens-

ka yrkesjakterna har utredningen dock ansett övervägande skäl tala för att den även i fortsättningen bör förbehållas skärgårdsbefolkningen. Utredningen tillägger att det från kontrollsynpunkt också skulle vara föga ändamålsenligt att ha en i sak olika reglering för säljakten och för jakten efter sjöfågel.

Yttrandena.

De flesta av de remissinstanser som yttrat sig i den nu föreliggande frågan anse i likhet med utredningen att en ändring bör vidtagas i reglerna om jakten å öppna havet och ödeskären. De ansluta sig också till utredningens uppfattning att ändringen bör avse att säkerställa att nämnda jakt verkligen förbehålles skärgårds- och kustbefolkningen. Även de uttalanden utredningen gjort om vilka befolkningsgrupper som böra anses jaktberättigade ha i allmänhet lämnats utan erinran.

Från några håll har emellertid behovet av lagändring bestritts eller ifrågasatts (jfr prop. s. 22—23). Andra remissinstanser ha ansett, att begränsningen av de jaktberättigades krets bör åstadkommas icke genom införande av ett ovillkorligt tillståndstvång utan genom en uppräkningslagen av de befolkningsgrupper som skola äga rätt till fri jakt (jfr prop. s. 23—24).

Departementschefen.

»Före år 1938 var jakten å öppna havet och de s. k. ödeskären fri för varje svensk medborgare. Den begränsning som genomfördes nämnda år tillkom med anledning av att sjöfågelskyttet på dessa områden fått en sådan omfattning, att det utgjorde ett allvarligt hot mot fågelstammarnas bestånd. Med lagändringen avsågs, såsom framgått av det förut anförda, att åstadkomma en kraftig nedskärning av de jagandes antal. Tanken var att utesluta alla andra än dem, för vilka jakten efter sjöfågel och säl hade betydelse ur försörjningssynpunkt. Detta mål hoppades man kunna uppnå genom de anvisningar som i samband med lagändringen lämnades angående tolkningen av uttrycket den bofasta kustbefolkningen. I praktiken ha emellertid dessa anvisningar icke vunnit efterföljd. Stadgandet i 13 § jaktlagen har sålunda i stor utsträckning kommit att åberopas till stöd för ren nöjesjakt även av personer som enligt vanligt språkbruk knappast kunna räknas som kustbor. Såsom utredningen framhållit har nämligen i vissa delar av landet begreppet den bofasta kustbefolkningen tolkats så vitt, att därunder ansetts falla envar som är bosatt i landskommun eller stad, vilken till någon del gränsar till havet.

Domstolspraxis på området har icke varit enhetlig. I vissa fall har tillämpats en för den åtalade välvillig tolkning men i andra fall har bedömningen varit strängare. Detta har lett till ett betänkligt osäkerhetstillstånd som är till olägenhet både för de jagande och för dem som ha att övervaka lagens efterlevnad.

Ej minst på grund härav synes det mig angeläget att klarare regler meddelas angående jakten å nu ifrågavarande områden. Att därvid återgå till den gamla ordningen med fri jakt för alla torde vara uteslutet. Detta skulle medföra allvarlig fara för att de redan svaga sjöfågelstammarna bleve fullständigt utrotade. Frågan blir då, hur den önskvärda begränsningen av de jagandes antal lämpligast skall åstadkommas. Det är tydligen icke nödvändigt att detta sker genom att jakten förbehålles en viss eller vissa befolkningsgrupper. Man kan också tänka sig ett licensförfarande där prövningen sker uteslutande från den synpunkten att de jagande icke få bli alltför många. I praktiken skulle emellertid ett sådant system komma att verka synnerligen ojämnt och slumpartat. Det bör ej heller förbises att den jakt varom nu är fråga sedan gammalt huvudsakligen utövats av fiskare och andra kustbor. Med hänsyn härtill synes det skäligt att i den mån sådan jakt alltjämt kan tillåtas företräde gives åt denna befolkningskategori. Jag ansluter mig därför till utredningens ståndpunkt att rätt till jakt å nu ifrågavarande områden i regel bör medgivas endast för personer som tillhöra den egentliga skärgårds- och kustbefolkningen.

Några remissinstanser ha gjort gällande, att i lagen borde genom uppräknings angivas vilka medborgargrupper som skola vara jaktberättigade. Det torde emellertid icke vara möjligt att i en dylik uppräknings åstadkomma så bestämda definitioner att icke tveksamma gränssfall kunna uppkomma. Den nuvarande rättsosäkerheten skulle följaktligen med denna metod till en del komma att kvarstå. I likhet med utredningen anser jag det därför vara att föredraga att ett allmänt tillståndstvång införes och att grundsatsen om företrädesrätt för kustbefolkningen genomföres på så sätt, att direktiv för tillståndsgivningen utfärdas av Kungl. Maj:t. Därigenom vinnes att ingen behöver vara oviss, huruvida han är att anse såsom jaktberättigad eller ej.

För att tillståndsprövningen skall bli så enhetlig som möjligt synes det mig lämpligast att den förläggas till länsstyrelserna. Därigenom torde också erhållas större säkerhet för att jaktvårdssynpunkterna tillbörligen beaktas, än om uppgiften skulle anförtros åt de lokala polismyndigheterna. Den ökning i länsstyrelsernas arbetsbörda som befattningen med tillståndsprövningen kommer att medföra torde icke bli större än att den bör kunna bemästras utan personalförstärkning.

De riktlinjer utredningen uppdragit i fråga om vilka som böra anses berättigade att erhålla licens torde i huvudsak kunna godtagas. Möjlighet synes emellertid böra finnas att där lokala förhållanden göra det önskvärt meddela jakttillstånd också åt personer som, utan att deras yrke i och för sig kan anses ha särskild anknytning till skärgårds- eller kustförhållandena, dock leva under i stort sett samma betingelser som fiskarbefolkningen.

Jag biträder också utredningens förslag att generella jakttillstånd skola kunna utfärdas för dem som äro bosatta på vissa öar eller platser där praktiskt taget hela befolkningen tillhör de jaktberättigades krets. Ett sådant förfarande är uppenbarligen ägnat att medföra en avsevärd besparing i tid och besvär både för länsstyrelserna och allmänheten. Enligt min mening bör det åligga länsstyrelserna att självmant undersöka i vad mån det är möjligt

och lämpligt att meddela dylika grupptillstånd. Särskild framställning från orten bör således ej behöva göras. Det torde i regel vara önskvärt att länsstyrelsen i frågor om grupptillstånd samråder med vederbörande länsjaktvårdsförening.

Jakttillstånd bör, såsom utredningen anfört, avse viss tid, ej överstigande tre år, och bör kunna begränsas till att gälla visst område. Däremot torde det knappast vara lämpligt att tillåta begränsning till vissa fågelarter. Ej heller synes tillräcklig anledning föreligga att medgiva stämpelfrihet för bevis om jakttillstånd.

Om reglerna angående jakten på öppna havet och ödeskären utformas i enlighet med vad jag nu förordat, kommer detta i praktiken att medföra att största delen av den icke jordägande befolkningen kommer att helt avskäras från möjlighet att idka sjöfågeljakt. Detta kan i viss mån betraktas som en orättvisa, och det bör därför undersökas om icke tillfälle till sådan jakt på nu ifrågavarande områden i begränsad omfattning kan beredas även för personer utanför den egentliga kustbefolkningens krets. En framkomlig utväg synes mig vara att Kungl. Maj:t får befogenhet att för vissa havsområden förordna, att jakten där skall vara fri för varje svensk medborgare. Jag tillstyrker att ett stadgande därom införes i lagen. Tydligt är att stor försiktighet bör iakttagas vid meddelandet av sådana förordnanden och att den fria jaktens utveckling bör följas med uppmärksamhet. Skulle tendenser till rovskytte visa sig, bör förordnandet omedelbart återkallas.»

Motionerna.

I *motionen II: 605* anföres i denna del bl. a. följande.

»Det har ej på något sätt kunnat påvisas att jakten på de allmänna vatten och ödeskären skulle vara mera förödande på beståndet av sjöfågel än jakten på enskilt område. Vill man uppnå bättre skydd för sjöfågeln bör detta ske genom inskränkningar av jakten över huvud. Utsträckta fridlysningsbestämmelser, inskränkningar eller förbud för vårjakt efter sjöfågel, eventuellt totalförbud på jakt efter vissa slag av sjöfågel under några år böra övervägas om det visar sig nödvändigt att skapa bättre skydd för detta vilt. Men de inskränkningar i jakten som skola företagas böra, om de skola lämna önskat resultat, gälla all jakt efter sjöfågel vare sig den sker på enskilt eller allmänt område. Den nu föreslagna bestämmelsen måste av alla dem som nu äro hänvisade att jaga på allmänt vatten, därför att de ej disponera jakträtt på enskilt område, betraktas som riktad enbart mot dem. Vad beträffar jakten på säl torde man knappast på något håll anse en inskränkning i denna jakt önskvärd. Sälén är säkerligen ett av de skadedjur som orsakar de allra största skadorna och förlusterna. Det är därför ur alla synpunkter viktigt att inga begränsningar införas i rätten till denna jakt.»

Också i *motionen II: 624* uttalas att ändringen beträffande ifrågavarande jakt är omotiverad.

Förbud mot motorbåtsjakt.

Enligt 8 § 2 mom. jaktstadgan gäller som huvudregel att all jakt från motorbåt eller annat maskindrivet fartyg är förbjuden. Utan hinder därav må dock den bofasta kustbefolkningen under tiden från och med den 1 oktober till och med den 10 maj nyttja sådant fartyg vid jakt efter säl eller sjöfågel i Bottniska viken och Östersjön.

Jaktutredningen föreslår för sin del att jakt efter sjöfågel från maskindrivet fartyg skall helt förbjudas även för den bofasta kustbefolkningen men att å andra sidan säljakt från sådant fartyg skall tillåtas utan inskränkning.

Jaktutredningens förslag har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i det övervägande antalet *remissyttranden*.

Departementschefen. »För min del ansluter jag mig till utredningens uppfattning att förbudet mot motorbåtsjakt på sjöfågel nu bör göras undantagslöst. Faran för utrotning av sjöfågelstammarna har under senare år blivit allt mera framträdande, särskilt vid rikets östra kust. Härtill torde ej minst den omständigheten ha bidragit, att motorbåtsjakt varit tillåten i viss omfattning. Det måste därför enligt min mening anses nödvändigt att införa totalt förbud mot jakt efter sjöfågel från maskindrivet fartyg. Erfarenheterna från västkusten visa, att detta ej behöver medföra någon alltför stark begränsning av jaktmöjligheterna.

Även i fråga om rätten att jaga säl från maskindrivet fartyg biträder jag vad utredningen föreslagit.

Därest riksdagen icke har något att erinra, torde följaktligen 8 § 2 mom. jaktstadgan böra ändras i enlighet med utredningens förslag.»

I *motionen II: 605* hävdas i denna del att ett förbud mot motorbåtsjakt skulle betyda att fiskarbefolkningen i stor utsträckning förhindrades att över huvud bedriva jakt efter sjöfågel. Det vore mycket vanligt att jaktgevär medfördes i fiskebåtarna vid färd till och från fiskeplatserna och att jakt bedrevs i samband med dessa färder. En stor del av fiskarbefolkningen idkade ingen annan sjöfågeljakt än just i samband med fisket. Skulle dylik jakt från motorbåt förbjudas, borde därför undantag göras för jakt i samband med yrkesmässigt bedrivet fiske.

Jakten å järnvägar och vissa andra trafikaneläggningar.

I 5 § 2 mom. jaktlagen stadgas att jakt ej må idkas å område som tillhör järnväg, spårväg eller kanalverk, med mindre fråga är om åtgärder som erfordras för att skydda trafikaneläggningen mot skada av villebråd.

Jaktutredningen föreslår att till lagrummet göres ett tillägg av innehåll att rätt till jakt å område som hör till järnväg, spårväg eller kanalverk skall kunna av anläggningens ägare upplåtas till innehavare av jakträtt å angränsande mark.

Till motivering av förslaget anför utredningen bl. a. följande.

Ur jaktsynpunkt kan det — — — vara förenat med vissa fördelar att innehavare av jakträtt å mark belägen intill område, som tillhör trafik-anläggning, beredes möjlighet att erhålla upplåtelse av rätt till jakt å sådant område.

Däremot förefaller det mera tveksamt om man med hänsyn till trafik-säkerheten bör utvidga möjligheten att idka jakt å dessa anläggningar. Framhållas må emellertid att trafiksäkerhetsskäl icke ansetts böra föranleda några inskränkningar i fråga om jakt å eller i närheten av väg. I detta sammanhang bör även beaktas, att några inskränkningar för närvarande ej heller gälla i fråga om jakt i närheten av järnväg. Sådan jakt torde ofta medföra lika stor våda ur trafiksäkerhetssynpunkt som jakt å järnvägs-område.

Departementschefen. »Utredningens förslag i denna del är enligt min uppfattning välgrundat. Farhågorna för menliga följder för trafiksäkerheten synas mig överdrivna. Såsom utredningen framhållit kommer trafik-anläggningens ägare att kunna fritt pröva huruvida och på vilka villkor upplåtelser skola ske. Det torde kunna förutsättas att säkerhetssynpunkterna därvid bli tillbörligt beaktade. Jag tillstyrker därför att förslaget genomföres. För en omprövning av frågan om jakträtt å väg föreligga enligt min mening ej tillräckliga skäl.»

Jaktvårdsområdena.

Gällande rätt och utredningens förslag.

Enligt 10 § jaktlagen kunna ägare av särskilda fastigheter, vilkas ägor utgöra ett sammanhängande område, i syfte att befrämja jaktvården å området besluta att ägorna skola utgöra jaktvårdsområde. Fatta de enhälligt sådant beslut och erhålla länsstyrelsens fastställelse därå, blir beslutet bindande även för nya ägare av fastigheterna.

Jaktvårdsområde kan också komma till stånd genom majoritetsbeslut. För att så skall kunna ske kräves det att frågan handlägges vid förrättning på stället under ledning av särskild förrättningsman, som på begäran av förslagsställarna skall utses av länsstyrelsen. Till förrättningen skola samtliga av förslaget berörda fastighetsägare kallas genom förrättningsmannens försorg. Förrättningsmannen har vidare att före sammanträdet uppgöra förslag beträffande jaktvårdsområdets gränser och grunderna för jaktutövningen och viltvården inom området. Detta förslag skall vid sammanträdet framläggas för omröstning. För att förslaget därvid skall anses antaget fordras det att det biträts av minst fyra femtedelar av antalet fastighetsägare som tillika äga minst fyra femtedelar av den mark varom är fråga. Uppnås den sålunda föreskrivna majoriteten, har

förrättningsmannen att insända beslutet till länsstyrelsen för fastställelse, och om sådan meddelas blir beslutet gällande.

Jaktvårdsområde skall enligt 10 § jaktlagen bildas för viss tid, lägst 10 och högst 25 år.

Delägare i jaktvårdsområde eller annan därå jaktberättigad person, som överträder de för jaktutövningen å området gällande reglerna, straffas enligt 29 § 2 mom. jaktlagen med dagsböter.

I jaktutredningens uppdrag har ingått att undersöka, hur bestämmelserna om jaktvårdsområden tillämpats och vilka verkningar för jaktvårdens främjande som de hittills bildade jaktvårdsområdena haft. Beträffande de erfarenheter som gjorts vid denna undersökning torde jag i huvudsak få hänvisa till betänkanudet. Som slutomdöme uttalar utredningen, att jaktvårdsområdena visat sig vara ett utmärkt medel att förbättra de jaktliga förhållandena. På några punkter böra dock enligt utredningens mening ändringar i bestämmelserna angående jaktvårdsområden företagas.

Till en början föreslår jaktutredningen att vissa särskilda regler skola meddelas om bildande av jaktvårdsområde i skärgård.

De föreslagna särreglerna taga sikte på registerfastigheter, var för sig bestående av en grupp öar eller holmar, som äro skilda från angränsande fastigheter av stundom betydande vattenområden. En fastighet av ifrågavarande slag är ofta uppdelad på flera ägare, envar med en ideell, på marken ej utbruten andel i fastigheten.

Utredningen har inhämtat att i flera fall delägare i skärgårdsfastigheter av nyss angiven beskaffenhet framställt önskemål om att fastigheten skulle organiseras som ett jaktvårdsområde, men att dessa önskemål naturligtvis måst avvisas eftersom jaktlagen icke medger att jaktvårdsområde kan bestå av endast en fastighet. Utredningen har vidare funnit, att i nu ifrågavarande registerfastigheter kan emellan öarna finnas vatten som enligt den nyligen antagna lagen om gräns mot allmänt vattenområde utgör allmänt vatten. Hinder mot bildande av jaktvårdsområde torde därför i åtskilliga fall föreligga ej blott på grund av föreskriften att jaktvårdsområde skall bestå av flera fastigheter utan även med hänsyn till kravet att de i jaktvårdsområde ingående ägorna skola bilda ett sammanhängande område.

Utredningen anser det vara en betänklig brist att bestämmelserna om jaktvårdsområde ej kunna vinna tillämpning i nu åsyftade fall. Utredningen föreslår därför, att i skärgård jaktvårdsområde skall kunna bildas utan hinder av att det ej kommer att bestå av särskilda fastigheter eller utgöra ett sammanhängande område.

Vidare anser jaktutredningen föreskrifter böra införas om förlängning av tiden för jaktvårdsområdes bestånd.

Härom finnas för närvarande inga bestämmelser i jaktlagstiftningen, och därest man vid utgången av den tid, för vilken ett jaktvårdsområde bildats, vill låta det fortbestå, torde man därför ha att tillämpa samma regler som vid nybildning.

Utredningen anser att bestämmelser som underlätta förlängning av tiden för jaktvårdsområdes bestånd böra upptagas i jaktlagen. Som skäl härför anföres bl. a. att jaktvårdskonsulenterna eljest inom kort komma att tvingas att, till men för den löpande jaktvårdsverksamheten, nedlägga ett omfattande arbete på förrättningar för förnyelse av befintliga jaktvårdsområden.

I enlighet härmed föreslår utredningen att till 11 § jaktlagen skall fogas ett nytt, tredje stycke av innehåll att därest ej senast tre månader före utgången av den för jaktvårdsområdes bestånd bestämda tiden fastighetsägare inom området, vilka utgöra mer än en femtedel av antalet fastighetsägare eller äga mer än en femtedel av den i området ingående marken, hos länsstyrelsen framställt invändning mot förlängning av sistnämnda tid, länsstyrelsen skall på yrkande av fastighetsägare inom området förklara denna tid förlängd på tio år.

Det är avsett att de nya bestämmelserna skola gälla även för redan befintliga jaktvårdsområden.

Utredningen anser också att en regel bör givas om röstberäkning vid omröstning bland delägarna i jaktvårdsområde.

Beträffande vissa viktigare frågor stadgas för närvarande i lagen att beslut i sådan fråga blir giltigt endast under samma förutsättningar som gälla för beslut om jaktvårdsområdes bildande. Vidare föreskrives att upplåtelse till utomstående av all jakt eller all jakt efter särskild villebrådsart ej får ske, med mindre samtliga fastighetsägare äro ense därom. I övrigt är däremot intet bestämt om hur avgörande skall träffas i ärenden angående jaktutövningen, viltvården eller förvaltningen i övrigt. För samtliga hittills bildade jaktvårdsområden ha emellertid antagits stadgar som innehålla bestämmelser om jaktstämma och om rösträtt på sådan stämma. Därvid har i allmänhet delägarnas röstetal gjorts beroende av storleken av den mark, varmed de ingått i området.

De omröstningsregler som sålunda intagits i stadgarna för jaktvårdsområdena, ha enligt vad utredningen anför, utsatts för kritik vid skilda tillfällen. Bl. a. har anmärkts att dessa regler gäve de större delägarna en alltför dominerande ställning. I samband därmed har det gjorts gällande att röstningen efter markareal kunde giva ägare av större marker möjlighet att bestämma att vissa slag av vilt ej skulle få jagas på de mindre fastigheterna, ja t. o. m. att helt fridlysa dessa fastigheter.

Jaktutredningen anser det önskvärt att rösträtsreglerna framdeles utformas så, att de i högre grad än hittills i allmänhet varit fallet taga hänsyn till de mindre delägarnas intressen. Någon tvingande bestämmelse om röstberäkning efter huvudtalet anser sig utredningen emellertid icke böra förorda. En sådan bestämmelse skulle enligt utredningens mening allvarligt försvåra bildandet av jaktvårdsområden.

I samband med jaktlagens antagande år 1938 var bl. a. frågan om rätt för delägare i jaktvårdsområde att upplåta jakträtt till annan föremål för diskussion. Jordbruksutskottet anförde i denna

fråga att något hinder ej borde resas mot sådana upplåtelser. Övriga delägare borde emellertid kunna utöva viss kontroll över att upplåtelser ej skedde till personer som kunde befaras komma att utnyttja sin jakträtt på ett illojalt sätt. Detta kunde enligt utskottets mening lämpligen ske genom att i stadgarna intoges föreskrift att delägare finge överlåta sin rätt i området allenast å person som styrelsen skäligen kunde godkänna.

Jaktutredningen har ansett att de stadgebestämmelser, som tillkommit under senare tid, i förevarande avseende gå vida längre än som betingades av en ändamålsenlig jaktvård och att det därför syntes vara nödvändigt att genom författningsbestämmelser begränsa möjligheten att motsätta sig jakträttsupplåtelser. I överensstämmelse härmed föreslår utredningen införandet av ett stadgande att delägare i jaktvårdsområde ej må förvägras att till annan upplåta honom tillkommande jakträtt, om icke upplåtelsen befinnes olämplig med hänsyn till jaktvården.

Jaktvårdsområdenas stadgar ha givit anledning till missnöje även såvitt angår bestämmelserna om jaktarrendators ställning. Härom brukade ursprungligen föreskrivas att jaktarrendator ägde inträda i upplåtarens rättigheter för den tid arrendet varade, vilket bl. a. medförde rätt att utöva delägarens rösträtt på jaktstämma. Numera ha stadgebestämmelserna på detta område i allmänhet skärpts, och det förekommer ej sällan att jaktarrendator icke ens får närvara vid jaktstämma.

Utredningen har funnit den utveckling som sålunda ägt rum betänklig. Den framhåller att de beslut som på jaktstämma fattas angående jaktutövningen beröra jaktarrendatorn i minst lika hög grad som den delägare som upplåtit sin jakträtt till honom. På grund härav föreslår utredningen att i lagen skall intagas uttrycklig föreskrift att en var som har jakträtt inom jaktvårdsområde skall äga närvara vid sammanträde med delägarna samt därvid yttra sig och avgiva förslag.

Såsom redan nämnts skall beslut som fattats av delägare i jaktvårdsområde i vissa fall underställas länsstyrelsen för prövning och fastställelse. Någon möjlighet att överklaga dylikt beslut finnes däremot icke. De enda utvägar som stå till buds för den som anser sin rätt förnärmad genom ett avgörande av ett jaktvårdsområdes beslutande organ torde vara att genom talan vid domstol söka få fastställt att beslutet ej skall vara bindande för honom eller också, om beslutet avser jaktutövningen, att överträda beslutet för att få dess giltighet prövad i samband med åtal för överträdelsen.

Jaktutredningen har funnit att denna ordning icke kan anses tillfredsställande. Att öppna en process kan med hänsyn till kostnaderna te sig föga lockande och utvägen att framtvinga en domstolsprövning genom att utsätta sig för åtal kan icke vara tilltalande för en oförvitlig jägare. På grund därav bör enligt utredningens mening viss möjlighet beredas att hos länsstyrelsen överklaga beslut av jaktstämma eller styrelse för jaktvårdsområde.

Slutligen föreslår utredningen en mindre jämkning i ansvarsbestämmelsen i 29 § 2 mom. andra stycket jaktlagen.

Där stadgas nu, såsom redan nämnts, straff för den som överträder gällande regler angående jaktutövningen å visst jaktområde.

Jaktvårdsområdenas stadgar lära genomgående innehålla en föreskrift om att jakt inom området får bedrivas endast av den som innehar särskilt av styrelsen eller någon dess förtroendeman utfärdat jakträttsbevis. Utredningen framhåller att denna föreskrift måste anses som en grundläggande faktor för ordnandet av jaktutövningen. Med hänsyn härtill anser utredningen att jakt utan jakträttsbevis måste anses innefatta sådant överträdande av gällande regler angående jaktutövningen som omförmåles i nyssnämnda straffstadgande. Utredningen finner det önskvärt att stadgandet förtydligas så att det klart framgår att därunder inbegripes även det fallet att någon jagar utan att inneha jakträttsbevis. Detta kan enligt utredningens uppfattning lämpligen ske på så sätt att ordet »jaktutövningen» utbytes mot »jakten».

Yttrandena.

För innehållet i remissyttrandena i denna del hänvisas till propositionen s. 39—44.

Departementschefen.

»Den av jaktutredningen verkställda undersökningen synes mig giva vid handen, att jaktvårdsområdena i stort sett väl fyllt sitt ändamål. Någon anledning att, såsom jägarnas riksförbund ifrågasatt, nu företaga en genomgripande omarbetning av lagstiftningen på området kan därför enligt min mening ej anses föreligga. Revisionen bör utan olägenhet kunna begränsas till ändringar på vissa punkter i huvudsaklig överensstämmelse med utredningens förslag.

De lättnader utredningen föreslagit med avseende å möjligheterna att bilda jaktvårdsområde i skärgård äro uppenbarligen väl motiverade. De taga sikte på en speciell typ av fastigheter, vanligen gamla skattlagda fisker, som var för sig bestå av ett stort antal öar, holmar och skär med tillhörande vattenområde. Äganderätten till dessa fastigheter har ofta redan från början varit fördelad på olika händer, och under senare år har, till följd av arvskiten och försäljningar av ideella andelar, antalet delägare blivit allt större. Detta har lett till att förvaltningen av fastigheterna i jaktligt hänseende blivit förenad med svårigheter som visat sig så gott som omöjliga att bemästra med hjälp av samäganderättslagen. Det framstår därför såsom i hög grad önskvärt att fastigheterna i fråga kunna förklaras utgöra jaktvårdsområden. Därigenom vinnes bl. a. att beslut som delägarna fatta angående jaktutövningen bli bindande för nya andelsägare, och även i övrigt kan bättre ordning och stadga åvägbringas beträffande jakten.

På grund av det sålunda anförda och då ingen anmärkning synes kunna riktas mot utformningen av utredningens förslag i denna del, tillstyrker jag att det genomföres. Någon fara för att öar som ligga på långt avstånd från varandra komma att sammanföras i ett jaktvårdsområde torde i praktiken icke föreligga. Jag erinrar att länsstyrelsens fastställelseprövning av beslut om bildande av jaktvårdsområde bland annat skall avse frågan huruvida beslutet är tjänligt för jaktvårdens främjande.

Behovet av lagbestämmelser som möjliggöra förlängning av tiden för jaktvårdsområdes bestånd har vitsordats av alla de remissinstanser som behandlat denna fråga med undantag av jägarnas riksförbund. Även jag finner mig böra förorda att dylika bestämmelser meddelas. Emellertid kan enligt min mening utredningens förslag på denna punkt icke anses tillfredsställande. Förslaget innebär i själva verket att ett jaktvårdsområde kommer att automatiskt fortbestå minst tio år utöver den ursprungligen bestämda tiden, såvida ej de som äro motståndare till förlängning taga initiativ för att förhindra att sådan kommer till stånd. En sådan regel synes mig icke förenlig med den grundsats som utredningen själv ansett böra vara vägledande, nämligen att förlängning bör ske endast om det med någorlunda säkerhet blivit klarlagt, att för åtgärden föreligger samma majoritet som kräves för bildande av jaktvårdsområde. Man kan icke bortse från risken att de, som skulle vilja motsätta sig förlängning, på grund av glömska eller oföretagsamhet försumma att anmäla detta till länsstyrelsen eller i allt fall göra sin anmälan försent. För min del betraktar jag det därför som ett ofrånkomligt krav att frågan om förlängning skall göras till föremål för omröstning på ett sammanträde, dit delägarna kallats i vanlig ordning med uppgift om sammanträdets ändamål. För denna omröstning böra dock naturligen icke gälla samma stränga krav som då fråga är om bildande av jaktvårdsområde. I så fall skulle ju syftet med lagändringen förfelas. Enligt min mening bör det vara tillräckligt med majoritet bland de röstande, under förutsättning dock att nej-röster icke avgivits av mer än en femtedel av delägarna eller av delägare som äga mer än en femtedel av den i jaktvårdsområdet ingående marken. Beslut om förlängning bör, liksom beslut om nybildning, avse visst antal år, lägst 10 och högst 25. Det bör för att bli giltigt underställas länsstyrelsen för fastställelse.

Därest reglerna om förlängning utformas på sätt jag nu angivit, torde hinder icke möta mot att de få gälla även för redan bestående jaktvårdsområden.

I fråga om rösträtten på jaktstämma i vanliga fall delar jag utredningens uppfattning att någon tvingande bestämmelse om röstning efter huvudtalet ej lämpligen bör meddelas men att en rekommendation för sådan röstberäkning bör införas i lagen. Farhågorna för att även detta skulle försvåra bildandet av jaktvårdsområden synas mig överdrivna. Jag vill också framhålla, att även om det med visst fog kan sägas att jaktvårdsområdena bestå av fastigheter och icke av personer, de dock icke kunna jämföras med sådana sam-

manslutningar av ekonomisk natur, där röstning efter andelstal ter sig naturligare.

I fråga om delägares möjlighet att verkställa jakträttsupplåtelser biträder jag utredningens åsikt att en bestämmelse bör införas som hindrar att denna möjlighet alltför snävt begränsas genom stadgeföreskrifter. Emellertid kan det icke förbises att en upplåtelse stundom, till exempel om jakträtt samtidigt upplåtes till flera, kan vålla övriga delägare betydande avbräck utan att likväl jaktvården kan anses äventyrad. Enligt min mening bör därför befoget att vägra tillstånd till upplåtelse föreligga ej blott om upplåtelsen finnes olämplig med hänsyn till jaktvården utan även om den eljest länder övriga delägare till avsevärt men.

Förslaget att jaktarrendator skall genom en lagbestämmelse tillförsäkras rätt att närvara vid jaktstämma samt yttra sig och avgiva förslag synes välgrundat. Jag tillstyrker därför att det genomföres. Tillräcklig anledning att begränsa stadgandets räckvidd till stämmor, där frågor om jaktutövningen eller jaktvården behandlas, torde ej vara för handen. Däremot kan jag icke förorda att i lagen skall föreskrivas att jaktarrendator också skall ha rösträtt. Det torde få ankomma på jaktarrendatorerna själva att genom överenskommelse med vederbörande upplåtare tillse, att de få utöva hans rösträtt i sådana frågor där detta kan anses påkallat.

Även förslaget om införande av möjlighet att anföra besvär över beslut som fattats å jaktstämma eller av styrelse för jaktvårdsområde bör enligt min uppfattning genomföras. Den nuvarande ordningen, enligt vilken giltigheten av sådant beslut kan prövas endast i domstolsväg, kan icke anses tillfredsställande. Det synes mig ej heller med fog kunna göras gällande att en prövning av administrativ myndighet skulle innebära ett alltför stort intrång i delägarnas fria bestämmanderätt. Jag erinrar att beslut i vissa viktigare frågor redan för närvarande skola underställas länsstyrelsen för fastställelse. I likhet med utredningen anser jag besvärsrätten böra begränsas till beslut som gälla jaktutövningen eller upplåtelse av jakträtt. Länsstyrelsens prövning bör enligt min uppfattning avse endast beslutets rättsgiltighet, och någon befoget att sätta annat beslut i stället för det överklagade bör icke föreligga.

Jag biträder också förslaget om en jämkning av ordalagen i 29 § 2 mom. andra stycket jaktlagen.»

Motionen II: 624.

I motionen anföres bl. a. följande.

»Inrättandet av jaktvårdsområden är i princip ett erkännande av att en rationell vilt- och jaktvård kräver en neutralisering av den enskilda äganderätten till jakten. Jaktvårdsområdena innebära även väsentliga fördelar

ur jaktvårdssynpunkt, men genom att den enskilda äganderätten till jakt bibehålles och berättigade hänsyn till de icke jordägande grupperna inom vårt land inte tagas, löser man icke de brännande frågor som inte minst på jaktens område äro till finnandes. — — — Det hade varit rimligt att när det nu föreslås en ändring av jaktlagen man sökt komma till rätta med hur och på vad sätt den icke jordägande befolkningen skall få tillgång till jaktmark och att den även tillförsäkras rättsskydd. I nuvarande situation är det väl endast möjligt för riksdagen att söka finna en form för att giva denna uppfattning till känna för regeringen.

Den sammanblandning av jaktvårds- och jakträttssynpunkter som skett i fråga om de föreslagna reglerna för jaktvårdsområdena är i högsta grad betänkelig. Jaktvårdsområdena få icke nyttjas som skydd för jordägarnas jaktmonopol, utan deras uppgift bör begränsas till att avse allmän jaktvård. De skola vidtagna skyddsåtgärder för viltbeståndet och inkomma med förslag till erforderliga skyddsåtgärder ur denna synpunkt. Jägareförbundets särställning till staten kan väl motiveras endast ur denna synpunkt. För att kunna tillmötesgå denna arbetsuppgift erfordras en omarbetning av de föreslagna lagparagraferna om jaktvårdsområden, men om detta i dagens läge ej är möjligt, anser jag att 3 och 4 mom. i den föreslagna paragraf 13 böra utgå.»

Jaktvårdsmedlen.

Gällande bestämmelser.

Enligt 26 § 1 mom. första stycket jaktlagen skall jaktvårdsavgift erläggas av varje i riket bosatt person som vill utöva jakt å annan mark än den han äger eller till vilken han har sådan bruksrätt som omförmäles i 7 § jaktlagen. Detta innebär, att från ifrågavarande skyldighet fritagas — förutom jordägare — jordbruksarrendator, boställshavare, kronohemmans åbo och, inom de sex nordligaste länen, innehavare av kronotorp, skogstorp, odlingslägenhet eller kolonat å kronomark, ävensom innehavare av fjälllägenhet ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län.

I 2 mom. av samma paragraf angivas vidare vissa speciella undantag från skyldigheten att erlägga jaktvårdsavgift. Undantagen avse dels vissa personer och dels jakt efter vissa djurarter. De från jaktvårdsavgift befriade personerna äro följande:

Konungen och medlemmar av det kungliga huset,
chefen för Konungens hovjägeristat i fråga om jakt som av honom på Konungens uppdrag utövas å kronans områden,

personal vid domänverket samt lärare och elever vid skogshögskolan och skogsläroverken i fråga om jakt som enligt gällande bestämmelser av dem i deras nämnda egenskap utövas å kronans områden,

svensk eller norsk lapp vid utövning av den rättighet att jaga som enligt vad särskilt är stadgat må tillkomma honom i vissa delar av riket,

person, som är bofast i trakterna ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län eller i den del av Jämtlands län som Konungen bestämmer, vid jakt med snara; samt

person, tillhörande den bofasta kustbefolkningen, vid den jakt efter säl eller sjöfågel som nämnda befolkning jämlikt 13 § jaktlagen må idka utan tillstånd.

Befrielsen från jaktvårdsavgift i fråga om jakt efter vissa djurslag avser jakt efter varg och järv ävensom rätten att under de omständigheter, som angivas i 14 § 2 mom. och 15 § jaktlagen, döda i nämnda lagrum omförmälda djur.

Enligt 26 § 1 mom. andra stycket jaktlagen skall den jagande till bevis om att han erlagt jaktvårdsavgift vid jakten medföra ett för honom utfärdat jaktkort. Detta är han skyldig att vid anfordran uppvisa för vissa i lagrummet angivna befattningshavare ävensom för den som äger, innehar eller vårdar jaktmarken eller eljest äger jakträtt där.

Om jaktvårdsavgiftens storlek meddelas bestämmelser i jaktstadgan. För närvarande utgör jaktvårdsavgiften för helt jaktår, omfattande tiden den 1 juli—den 30 juni, eller del därav 3 kronor för jakt inom högst tre till varandra gränsande kommuner, oavsett om de ligga i samma län eller ej. Jaktvårdsavgiften för jakt inom visst län är 10 kronor och jaktvårdsavgiften för jakt inom riket i dess helhet 25 kronor. Jaktvårdsavgift skall på landet erläggas till landsfiskalen eller annan av länsstyrelsen förordnad polisman. I Stockholm skall jaktvårdsavgiften erläggas till poliskammaren, i annan stad till magistraten där sådan finnes och eljest till utmätningsmannen. Vederbörande myndighet har att utfärda jaktkort till avgiftsbetalaren.

Person som är bosatt å utrikes ort må enligt 27 § jaktlagen i regel icke jaga inom riket utan att vara försedd med ett för honom utfärdat jaktpass. Jaktpass gäller riket i dess helhet. Avgiften därför är 100 kronor för helt jaktår eller 10 kronor för varje period av två på varandra följande dagar som passet omfattar. Jaktpass utfärdas av samma myndigheter som de, vilka äga utfärda jaktkort.

Influtna jaktvårdsavgifter skola jämte vissa andra medel bilda en särskild fond, jaktvårdsfonden, vilken efter Konungens bestämmande skall användas till att främja jaktvården inom riket. Jaktvårdsfonden förvaltas av statskontoret. De årligen till fonden inflytande medlen skola uppföras å ettvar av länen i riket — därvid Stockholms stad hänföres till Stockholms län — enligt regler som meddelas i jaktstadgan. De å visst län uppförda medlen skola i huvudsak användas så att därav

a) 5 procent tillfalla kronan till bestridande av de med uppbörden ävensom utfärdande av jaktkort och jaktpass förenade kostnaderna,

b) 30 procent stå till Konungens förfogande för att användas till jakt- och naturvårdande ändamål inom riket i allmänhet,

c) 10 procent avsättas för att av Konungen användas till täckande av brist som föranledes av att de medel, varmed kostnaderna för jaktvårdande åtgärder inom länet enligt punkt d) skola bestridas, icke förslå till vad i sådant hänseende oundgängligen erfordras, samt

d) återstoden eller 55 procent efter Konungens bestämmande användes för jaktvårdande åtgärder inom länet.

Vad av de under b) och c) omförmälda medlen icke förbrukas under budgetåret skall bilda jaktvårdsfondens behållna del, vilken av Konungen användes företrädesvis till de under b) angivna ändamålen.

Jaktutredningen.

I fråga om skyldigheten att erlægga jaktvårdsavgift anför utredningen, att enighet numera i stort sett synes råda därom, att jaktvårdsarbetet visat sig medföra avsevärda fördelar icke minst för jordägarnas del. Ur rättvisesynpunkt tala därför enligt utredningens mening starka skäl för att även jordägare och med dem likställda brukare skola lämna bidrag till kostnaderna för detta arbete. Därtill kommer, enligt vad utredningen framhåller, att flertalet mindre jordägare på grund av sitt ringa markinnehav redan nu i praktiken äro nödsakade att lösa jaktkort, om de vilja bedriva jakt i någon större utsträckning. Utredningen anser därför att anledning numera saknas att icke utkräva jaktvårdsavgift också av jordägare och med dem jämförliga brukare som jaga endast på egen mark.

I enlighet med det anförda föreslår utredningen att undantag från skyldigheten att erlægga jaktvårdsavgift skall medgivas endast för Konungen och medlemmar av det kungliga huset samt i sådana fall som avses i 14 § 2 mom. och 15 § jaktlagen.

Beträffande jaktpassen förklarar utredningen, att personer som äro bosatta på utrikes ort icke böra behandlas sämre än inom landet bosatta personer. Vidare anför utredningen att antalet jaktpass som utfärdats under senare år varit ringa och att inkomsterna av jaktpass följaktligen sakna större betydelse för jaktvårdsfondens del. Utredningen anser därför övertvägande skäl tala för att bestämmelserna om jaktpass upphävas. Härav bör enligt vad som framhålles i betänkandet tydligen följa, att de som hittills haft att anskaffa jaktpass i stället skola vara skyldiga att lösa jaktkort.

Med avseende å jaktvårdsavgiftens storlek och uppbörden av avgifterna anför utredningen att dessa frågor äga visst samband med varandra. Utredningen har som nämnts intagit den ståndpunkten att uppbörden bör ske genom postverket. Utredningen finner det önskvärt att endast en typ av jaktkort skall förekomma, gällande för jakt i hela riket. Därigenom vinnes, enligt vad utredningen framhåller, att någon uppgift om jaktkortets giltighetsområde ej behöver finnas å blanketten samt att avgiftens belopp kan angivas i tryck. Postfunktionärens

kontroll skulle således kunna inskränkas till att avse uppgiften om det jaktår jaktkortet skall avse.

Bestämmandet av jaktvårdsavgiftens storlek bör enligt utredningens mening, liksom hittills ankomma på Kungl. Maj:t, men utredningen föreslår för sin del att avgiften tills vidare skall fastställas till 6 kronor.

Vad slutligen beträffar frågan om fördelningen av jaktvårdsmedlen yttrar utredningen att den nuvarande ordningen enligt vilken varje län skall vara i huvudsak självförsörjande medfört betydande olägenheter. Följden av systemet har, enligt vad som anföres i betänkandet, blivit att i vissa län kommit att råda sådan knapphet på medel att även mycket angelägna åtgärder måst eftersättas, medan i andra län medel stått till förfogande för ändamål som visserligen i och för sig varit goda men dock väsentligt mindre viktiga.

På grund av vad sålunda anförts anser utredningen att uppdelningen av erlagda jaktvårdsmedel på särskilda konton för de olika länen bör upphöra och att dessa medel i stället böra tillföras jaktvårdsfonden under en gemensam titel. Fördelningen mellan länen bör enligt utredningens mening verkställas av Kungl. Maj:t med hänsyn till det föreliggande behovet av jaktvårdsåtgärder. Utredningen förutsätter att de för jaktvårdsarbetet ansvariga organen skola få tillfälle att medverka vid fördelningen genom att avgiva förslag.

Yttrandena.

De flesta remissinstanserna biträda till alla delar utredningens förslag beträffande jaktvårdsmedlen. Andra åter avstyrka eller ställa sig tveksamma till ett eller flera av förslagen men tillstyrka de övriga. Något helt avstyrkande yttrande förekommer icke. Beträffande det närmare innehållet i yttrandena hänvisas till propositionen s. 55—59.

Departementschefen.

»För min del kan jag i stort sett biträda vad utredningen föreslagit.

I likhet med utredningen finner jag sålunda övervägande skäl tala för att skyldigheten att erlägga jaktvårdsavgift nu utsträcker till att gälla för alla jagande, oavsett om de utöva jakten endast på mark som de själva äga eller bruka eller om de utnyttja annat jaktområde. En sådan ordning är bl. a. ur rättvisesynpunkt att föredraga framför den nuvarande, som gynnar de större jordägarna framför de mindre.

Från den nämnda huvudregeln böra tydligen göras de undantag utredningen föreslagit. Dessutom synes det av de skäl länsstyrelsen i Jämtlands län anfört vara nödvändigt, att lapparna åtminstone tillsvidare bibehållas vid sin nuvarande rätt att ej behöva lösa jaktkort för att få jaga å renbetesområdena. Därest obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare framdeles införes, torde emellertid frågan om lapparnas avgiftsskyldighet få upp-

tagas till förnyat övervägande. Någon anledning att medgiva avgiftsbefrielse i vidare mån än nu sagts synes mig icke föreligga.

Förslaget om upphävande av bestämmelserna angående jaktpass föranleder ingen erinran från min sida. Ändringen föranleder vissa formella jämkningar i 18 och 36 §§ vapenförordningen den 10 juni 1949.

Däremot kan jag icke ansluta mig till utredningens åsikt att jaktvårdsavgiften bör vara densamma för alla, oavsett om de vilja kunna jaga var som helst i landet eller om de åtnöjas med att få utöva jakt inom ett mera begränsat område. Det synes mig skäligt att en person, som drar nytta av jaktvårdsarbetet i flera olika län, bidrar till detta arbete med större belopp än den, som jagar endast i en viss trakt. Som utredningen framhållit torde emellertid de nuvarande sockenkorten ej lämpligen kunna bibehållas efter kommunindelningsreformens genomförande. Enligt min mening böra därför i fortsättningen endast två slags jaktkort utställas, länskort och rikskort. För att personer som äro bosatta i närheten av en länsgräns ej skola alltför mycket betungas genom sockenkortens slopande torde det böra föreskrivas att länskort skall medföra rätt att jaga även i angränsande län intill visst avstånd, förslagsvis 50 kilometer, från innehavarens hemvist.

Jag har övertygat mig om att ett bibehållande av ordningen med olika typer av jaktkort icke behöver hindra att uppbörden av jaktvårdsavgifterna sker genom posten.

Vad närmare angår jaktvårdsavgiftens storlek finner jag i likhet med utredningen önskvärt att en viss ökning av jaktvårdsfondens inkomster kommer till stånd. Med utgångspunkt härifrån och från de beräkningar utredningen verkställt synes det mig lämpligt att priset för de nya länskorten tills vidare bestämmas till 6 kronor. För rikskort torde avgiften böra fastställas till 50 kronor. Jag vill framhålla att jaktvårdsavgiften i regel torde vara av föga betydelse i jämförelse med de övriga kostnader som utövan- det av jakt för med sig.

Därest riksdagen icke har något att erinra mot de grunder jag nu angivit för jaktvårdsavgiftens bestämmande, torde jag framdeles få förelägga Kungl. Maj:t förslag till ändringar i jaktstadgan i enlighet med det anförda.

Särskilt om avgiftsskyldigheten utvidgas på sätt jag förut förordat, är det uppenbarligen angeläget att jaktkort kunna lösas utan större omgång och besvär. När det nu visat sig möjligt att anlita postverket för avgiftsuppbörden, anser jag det därför självfallet att denna utväg skall begagnas. Den utgiftsökning som härigenom uppstår för jaktvårdsfonden kommer säkerligen mer än väl att uppvägas av besparingar i tid och arbetskraft på andra håll. De verkställda beräkningarna visa att jaktvårdsfondens kostnader komma att hålla sig inom rimliga gränser. Dessa beräkningar kunna dock naturligtvis ej betraktas som exakta. Vad beträffar ersättningen till postverket torde det, såsom statskontoret framhållit, vara lämpligast att den får bestämmas av statskontoret och generalpoststyrelsen gemensamt, varvid principen bör vara att postverket skall erhålla full täckning för

extra utgifter och merarbete. Det lär icke vara uteslutet att detta kan leda till något högre ersättning än man förut räknat med. Å andra sidan är jag liksom statens organisationsnämnd tveksam om behovet av att svenska jägareförbundet upprättar och tillställer polismyndigheterna förteckningar över dem som lösa jaktkort. Det är därför möjligt att den kostnad som beräknats för detta ändamål kommer att bortfalla.

De författningsändringar som erfordras för övergången till det nya upp-
bördssystemet kunna i allmänhet genomföras i administrativ väg. På en punkt kräves emellertid riksdagens medverkan. Enligt 6 § kungörelsen den 3 juni 1938 (nr 282) angående utfärdande av jaktkort och jaktpass m. m. åligger det den utfärdande myndigheten att på begäran av den, för vilken jaktkort eller jaktpass utfärdats, göra anteckning å baksidan av denna handling om det eller de jaktgevär vederbörande har tillstånd att innehava. I 18 § 1 mom. vapenförordningen — som i första punkten stadgar skyldighet för den som bär vapen att medföra tillstånds- eller deklarationsbevis — föreskrives i andra punkten att beträffande jaktvapen må i stället för dylikt bevis medföras jaktkort eller jaktpass försett med anteckning enligt nyssnämnda kungörelse den 3 juni 1938. Jag förutsätter att motsvarande ordning skall tillämpas i fortsättningen. Visserligen lär det ej vara möjligt att låta postfunktionär som utfärdar jaktkort samtidigt göra anteckning på kortet om vapeninnehav, men i stället bör det stadgas rätt för jaktkortsinnehavare att utan kostnad få dylikt anteckning verkställd av polisman. I anslutning härtill bör den i 18 § vapenförordningen förekommande hänvisningen till 1938 års kungörelse ersättas med en föreskrift att i stället för tillstånds- eller deklarationsbevis må medföras jaktkort som av polisman försetts med anteckning om de jaktvapen vederbörande enligt företedda tillstånds- eller deklarationsbevis äger inneha.

Vad utredningen föreslagit beträffande ändrade grunder för fördelningen av jaktvårdsmedlen synes mig välgrundat och bör enligt min uppfattning genomföras oavsett om postuppbörd kommer till stånd eller ej. Erforderlig ändring i jaktstadgan torde om riksdagen ej har något att erinra mot förslaget, i sinom tid få vidtagas av Kungl. Maj:t.

I likhet med utredningen anser jag önskvärt att det allmänna erhåller större inflytande än nu över ledningen av jaktvårdsarbetet. Detta önskemål synes mig emellertid bli i skäligen grad tillgodosett om svenska jägareförbundet omorganiserar i enlighet med föreliggande stadgeförslag. Under denna förutsättning bör därför enligt min mening ledningen av jaktvårdsarbetet alltjämt anförtros åt svenska jägareförbundet och dess lokalavdelningar. Som hittills torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida i visst fall anslag från jaktvårdsfonden kan beviljas även åt annan organisation.»

Motionerna.

I *motionerna I: 491 och II: 625* göres gällande, att departementschefens förslag att länskorten skulle berättiga till jakt också i angränsande län intill ett avstånd av 50 kilometer från kortinnehavarens hemvist skulle leda till orimliga resultat. Som exempel anföra motionärerna följande.

»Stövarjakt utövas som bekant i regel av flera jägare i sällskap. Eftersom jägarens hemvist enligt det föreliggande förslaget blir avgörande för hur långt han får jaga över länsgränsen, kan en jägare få jaga 50 km in i angränsande län, en annan 25 km, medan en tredje medlem av samma jakt-sällskap är bosatt på sådant avstånd från länsgränsen, att han icke får över-skrida densamma. Därtill kommer, att vissa län, såsom Blekinge, Hallands samt Göteborgs och Bohus län, hava så liten areal och sådan form, att jägare bosatta i angränsande län i åtskilliga fall kunna komma att äga rätt att utöva jakt i större delen av dessa län endast genom att hava löst jaktkort för hemvistlänet.»

I detta sammanhang må tillika nämnas att i *motionen II: 624* framförts önskemålet om en allmän översyn av vapenförordningen.

Märkning av vilt och skinn.

Gällande bestämmelser.

I 1938 års jaktstadga har genomförts en långtgående reglering av handeln med vilt och skinn i syfte att underlätta kontrollen över fridlysningsbestäm-melsernas efterlevnad.

Enligt det grundläggande stadgandet är det förbjudet att under tid då viss djurart är fridlyst utbjuda till salu, sälja, köpa, emottaga eller forsla sådant djur. Detta förbud gäller även delar av djur, djurskinn samt ägg och bon av fridlysta fåglar.

Vissa generella undantag ha dock gjorts från förbudet. Av dessa undantag avse några matnyttigt vilt och viltskinn som blivit märkt på visst föreskrivet sätt.

I fråga om matnyttigt villebråd stadgas sålunda, att handel med samt emottagande och forslande av sådant villebråd må äga rum, om villebrådet är försett med fastställt märke, utvisande att det dödats å lovlig tid eller in-förts från utrikes ort. Såsom olovligt forslande anses ej heller att i de sex nordligaste länen under åtta dagar och i övriga delar av riket under fyra dagar efter fridlysningstidens inträde föra villebrådet till ort, där det kan förse med märke.

Beträffande skinn göres i jaktstadgan åtskillnad mellan å ena sidan skinn av djur som äro helt fridlysta här i landet (för närvarande vildren, fjällräv och bäver) eller som jämlikt jaktlagen skola tillfalla kronan (björn och lo) och å andra sidan skinn av andra djur, d. v. s. i regel sådana som endast äro

fridlysta viss tid av året eller endast inom viss del av riket. (Delvis fridlysta äro för närvarande, förutom björn och lo, älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, mård, ekorre, utter och hare.)

Om skinn av helt fridlysta djur stadgas, att sådant skinn icke må, utan att det är försett med märke, inom riket beredas eller i annat än färdigt skick utbjudas till salu, säljas, köpas, emottagas eller forslas. Införes sådant skinn från utlandet, skall det vid införseln förses med införselmärke. Med märke skall också förses ej blott skinn av sådant djur, som av kronan ställes till enskildas förfogande eller anträffas som fallvilt, utan även skinn av djur, som hålles i djurgård eller pälsfarm och dödas av ägaren.

Skinn av delvis fridlysta djur äro underkastade samma bestämmelser som matnyttigt villebråd. Handel med samt emottagande och forslande av sådant skinn må således ej äga rum inom ort, där fridlysning gäller, med mindre skinnen äro märkta. Under jakttiden äro skinnen däremot fria.

Överträdelser av de här angivna bestämmelserna äro belagda med straff.

Jaktutredningen.

Utredningen föreslår att ifrågavarande transport- och försäljningsförbud skall, jämte det därmed förknippade märkningstvånget, helt upphävas.

Departementschefen.

»Det i jaktstadgan föreskrivna transport- och försäljningsförbudet och det därmed förknippade märkningstvånget ha under den tid som gått sedan deras tillkomst upprepade gånger blivit föremål för kritik från flera synpunkter. Allmän enighet synes råda om att de i sin nuvarande utformning äro orimligt betungande för myndigheter, näringsidkare och enskilda — eller åtminstone skulle vara det om de verkligen iakttoges. De sakkunniga remissinstanserna ha med ytterst få undantag anslutit sig till utredningens åsikt att märkningstvånget beträffande kött och fågelvilt ej längre bör bibehållas. Vad åter angår märkningen av skinn ha meningarna bland remissinstanserna varit mera delade. Från intet håll har dock ifrågasatts annat än att även bestämmelserna om sådan märkning böra upphävas beträffande åtskilliga djurarter. Önskemål om fortsatt märkningstvång ha, frånsett ett par enstaka undantagsfall, framställts endast i fråga om bäver, björn, lo, mård, utter och fjällräv. Just beträffande fjällräven äro emellertid nackdelarna av det nuvarande systemet särskilt framträdande. Såsom framgått av det förut anförda produceras nu i pälsdjursfarmer omkring 25 000 blå- och viträvsskinn om året, vilka alla måste märkas. Det kan enligt min mening icke anses rimligt att bibehålla en sådan ordning. Å andra sidan är det icke möjligt att låta märkningstvånget kvarstå för vild fjällräv men slopa det för farmade djur. Bestämmelserna skulle då förlora praktiskt taget allt värde ur kontrollsynpunkt. I fråga om skinn av bäver, björn, lo, mård och utter föreligga däremot icke några motsvarande svå-

righeter, även om det icke bör förbises att märkningen av dylika skinn vårlar importörer och tullpersonal ett icke obetydligt besvär. Denna olägenhet synes mig dock icke vara större än att den, uppväges av det skydd, som genom märkningstvånget uppnås mot olaga jakt på nu ifrågavarande djurarter, vilkas bevarande framstår såsom synnerligen angeläget. För min del finner jag därför övervägande skäl tala för att märkningsbestämmelser alltjämt skola finnas för skinn av dessa fem djurarter. För att skyddet skall bli effektivt bör märkningstvånget gälla även under jakttid. Beträffande mård och utter innebär detta en större stränghet än för närvarande, men med hänsyn till de höga priser som mård- och utterskinn betinga, torde någon befogad invändning mot en dylik skärpning icke kunna framställas. I övrigt böra enligt min mening jaktstadgans bestämmelser om transport- och försäljningsförbud samt märkning av villebråd och skinn upphävas.

Därest riksdagen ej framställer någon erinran mot vad jag sålunda anfört, torde jag vid ett senare tillfälle få förelägga Kungl. Maj:t författningsförslag i ämnet.»

Älgavgifterna.

Gällande bestämmelser.

Kungörelsen den 17 juni 1943 angående älgavgifter m. m. innehåller bl. a. följande bestämmelser.

För älg som fälles inom riket skall utgivas en av Kungl. Maj:t bestämd älgavgift av lägst 15 och högst 50 kronor. I regel har avgiften av Kungl. Maj:t satts 15 kronor lägre under allmän jakttid än under särskild jakttid. Älgavgifterna skola sammanföras till fonder. De avgifter som inflyta för älgar fällda inom de sex nordligaste länen skola bilda älgskadefonden för norra Sverige. Inom vart och ett av landets övriga län skola avgifterna för älgar som fällts inom länet bilda en särskild s. k. länsälgskadefond. Av de medel som inflyta till länsälgskadefond skall viss av Kungl. Maj:t bestämd del, högst 25 procent, redovisas till en för dessa län gemensam regleringsfond. Älgskadefonden för norra Sverige och regleringsfonden förvaltas av statskontoret. Länsälgskadefond förvaltas av vederbörande länsstyrelse.

Ur älgskadefond skall utgå bidrag för skada som förorsakats av älg inom det område från vilket fondens medel härflyta. I den mån fondens medel räcka till, kan bidrag därjämte utgå till åtgärder för att förebygga älgskada och för jaktvårdsändamål, i första hand avseende älgstammens vård och skydd inom området. Förslår länsälgskadefonds medel ej till att ersätta älgskadorna inom länet, kunna efter Kungl. Maj:ts bestämmande medel överföras till fonden från regleringsfonden.

Älgavgift skall inom angiven tid erläggas till vederbörande länsstyrelse eller, i vissa fall, till domänstyrelsen. Avgiften skall vara åtföljd av en på tro och heder underskriven uppgift å antalet nedlagda älgar.

Kungl. Maj:t bestämmer angående bidrag ur älgskadefonden för norra Sverige samt om bidrag till jaktvårdsändamål ur länsälgskadefond. Beslut om bidrag i övrigt ur länsälgskadefond meddelas av vederbörande länsstyrelse.

Ersättning för älgskador kan tillerkännas sådan innehavare av mindre brukningsdel som tillfogats skada av älg å honom tillhörig växande eller avmejad men ej inbärgad gröda och som ej genom att tillgodogöra sig jakt-rätt eller eljest kunnat hålla sig skadeslös. Skadan skall vara av väsentlig beskaffenhet. Dessutom kräves att den icke kunnat förebyggas genom rimliga åtgärder från den skadelidandes sida. Den vars brukningsdel omfattar större areal odlad jord än 15 hektar må erhålla bidrag allenast om särskilda skäl föreligga därtill.

Bidrag ur älgskadefond må även utgå, där skada av älg inträffat å fruktodling samt skadan är ägnad att inverka på innehavarens utkomst-möjligheter och ej kunnat förebyggas genom rimliga åtgärder från hans sida.

Vill någon framställa anspråk på bidrag ur älgskadefond, skall han ofördröjligen låta två trovärdiga, i jordbruk eller trädgårdsskötsel kunniga män syna och värdera skadan. Av syne- och värderingsmännen skall en vara nämndeman, ägodelningsnämndeman eller god man vid lantmåteriförrätt-ning, tjänsteman vid domänverket eller skogsvårdsstyrelse, polisman eller ordförande i kommunalnämnd. Den bidragssökande har därefter att inom 14 dagar efter det skadan skedde ingiva sin ansökning till landsfiskalen i orten eller, såvitt angår område i stad, till stadsfiskalen. Vid ansökningen skall fogas värderingsinstrument och de handlingar i övrigt sökanden önskar åberopa.

Den som underlåter att fullgöra föreskriven skyldighet att uppgiva antalet nedlagda älgar eller avgiver oriktig uppgift skall straffas med böter från och med 15 till och med 300 kronor samt förpliktas att gälda högsta älgavgift. Också den som dömes till ansvar för olaga eller olovlig jakt, varvid älg blivit fälld, skall förpliktas att utgiva älgavgift med nämnda belopp.

Inom landstingsområde, där skadegörelse av älg förekommer i större omfattning, skall länsstyrelsen enligt jaktstadgan utse en älgskadenämnd, bestående av tre personer. Nämnden har till uppgift att noggrant följa förekomsten av skadegörelse genom älg, att framlägga förslag till åtgärder för att förebygga sådan skadegörelse samt att i övrigt tillhandagå länsstyrelsen med sakkunskap i hithörande frågor. Nämnden skall taga initiativ bl. a. i fråga om den länsstyrelsen enligt jaktstadgan medgivna rätten att utsträcka den allmänna jakttiden för jakt efter älg med högst tio söckendagar. Älgskadenämnder ha tillsatts inom flertalet län i södra och mellersta Sverige.

Jaktutredningen.

Jaktutredningen har företagit en undersökning angående de praktiska verkningarna av reglerna om skyldighet att betala älgavgift och förslår åtskilliga ändringar i bestämmelserna på området. Enligt dess

förslag skall älgavgiftens maximum höjas från 50 till 100 kronor. Älgska-defonden för norra Sverige skall delas upp på särskilda länsfonder och avsättningen från länsfonderna till regleringsfonden skall begränsas till högst 10 procent av vad som inflyter till länsfond. Slutligen skall straffet för underlåtenhet att lämna uppgift om antalet nedlagda älgar eller för att felaktig sådan uppgift lämnats höjas till dagsböter.

Vid framläggandet av dessa förslag har utredningen, enligt vad som upplyses i betänkandet, främst grundat sitt ställningstagande på två särskilda huvudprinciper.

Den ena är den, att sådana mindre jordbrukare, som ej genom jakt kunna få kompensation för älgskador, i stället böra erhålla full ersättning i penningar. Denna grundsats bör enligt utredningen föranleda att älgavgifterna fastställas så, att inflytande medel kunna beräknas täcka uppkommande skador.

Den andra huvudprincipen är, att varje län bör självt bära sina älgskador. Som skäl härför åberopar utredningen att länsstyrelserna ha vidsträckta möjligheter att reglera avjagningen såväl genom att medgiva s. k. licensjakt på särskild jakttid som genom att vid behov utsträcka den av Kungl. Maj:t fastställda allmänna jakttiden med ytterligare högst tio dagar. Utredningen anför, att, om man i ett län med omfattande älgskador underlåter att begagna sig av de möjligheter som sålunda föreligga att nedbringa älgstammen till lämplig storlek, länet icke bör kunna påräkna att få bidrag till skaderegleringen från andra län.

Förslaget att älgskadefonden för norra Sverige skall uppdelas på länsfonder är enligt vad utredningen framhåller en direkt konsekvens av principen att varje län bör självt svara för sina älgskador. Det är också denna princip som föranlett att avsättningen från länsfond till regleringsfonden ansetts böra begränsas från högst 25 till högst 10 procent av vad som inflyter till länsfonden. Utredningen anför att en sträng tillämpning av nyssnämnda princip rätteligen skulle ha medfört, att regleringsfonden helt borttagits, men att man av praktiska skäl icke synes kunna helt undvara en dylik fond eftersom varken älgskadornas omfattning eller avskjutningens storlek kan med större grad av säkerhet förutses.

Uppdelningen av älgskadefonden för norra Sverige på länsfonder bör enligt utredningen föranleda att regleringsfonden blir gemensam för samtliga län. Den behållning som vid uppdelningen må finnas på älgskadefonden för norra Sverige föreslås skola fördelas på de särskilda länsfonderna enligt närmare bestämmande av Kungl. Maj:t.

Även i fråga om villkoren för erhållande av älgskadefonders ersättning föreslår utredningen vissa ändringar. Dessa innebära bl. a., att villkoret att sökanden ej må inneha mer än en viss areal odlad jord skall mildras så, att arealgränsen höjes från 15 till 20 hektar, men att å andra sidan skall såsom ett nytt villkor uppställas att sökanden ej heller får inneha mer än 200 hektar annan jord. Båda dessa krav skola dock alltjämt kunna eftergivnas, om särskilda skäl föreligga. Vidare skall er-

sättning kunna utgå även för skada på annan trädgårdsodling än fruktodling. Länsstyrelsen skall vara skyldig att innan ersättningsfråga avgöres inhämta yttrande av älgskadenämnd, och sådan skall därför enligt förslaget inrättas i alla län utom Gotlands, där älg ej förekommer. Slutligen skall länsstyrelsen få befogenhet att under vissa förutsättningar upptaga ansökan om ersättning även om den blivit för sent ingiven till vederbörande lands- eller stadsfiskal.

Yttrandena.

De ändringar som jaktutredningen föreslagit i bestämmelserna om älgavgifter ha under remissbehandlingen genomgående tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Inga invändningar ha rests mot de av utredningen anförda grundläggande principerna. Kritik förekommer blott i ett fåtal remissyttranden och riktar sig endast mot vissa detaljer. Beträffande denna detaljkritik skall här endast omnämnas, att *Jägarnas riksförbund* ifrågasatt om licensjakt på älg bör få förekomma. Rörande innehållet i övrigt i yttrandena får utskottet hänvisa till s. 75—77 i propositionen.

Departementschefen.

»De skäl utredningen anført för att älgavgifternas maximibelopp nu bör höjas till 100 kronor synas mig övertygande. Jag delar också utredningens uppfattning att det liksom hittills bör överlämnas åt Kungl. Maj:t att avgöra, huruvida älgavgift skall utgå med olika belopp under allmän och under särskild jakttid eller om enhetlig avgift skall tillämpas. Jägarnas riksförbunds förslag att möjligheten att lämna tillstånd till jakt å särskild jakttid skall borttagas anser jag mig icke böra biträda.

Även de föreslagna nya reglerna med avseende å fonderingen av älgavgifterna synas mig lämpliga. Jag tillstyrker också att straffet för försumelse att lämna föreskriven uppgift om antalet nedlagda älgar bestämmes till dagsböter.

Vad angår villkoren för erhållande av älgskadeersättning anser jag utredningens förslag vara väl avvägt. Med anledning av vad Riksförbundet landsbygdens folk anført beträffande jordbruksarrendatorer utan jakträtt vill jag framhålla, att såväl nuvarande författningstext som utredningens förslag lämnar länsstyrelsen möjlighet att medgiva ersättning oavsett brukningsdelens storlek, om särskilda skäl föreligga. Frågan om ersättning för skador av annat vilt än älg kan uppenbarligen icke lösas utan närmare utredning och bör därför ej upptagas i detta sammanhang.

Däremot kan jag icke tillstyrka utredningens förslag att inrättande av älgskadenämnd skall bli obligatoriskt i alla fastlandslän och att älgskadenämnd alltid skall höras i ersättningsärenden. Detta skulle lätt leda till omgång och tidsutdräkt och skulle i flertalet fall vara obehövt och onyttigt. Ej heller kan jag biträda det i vissa remissyttranden framställda önskemålet att en värderingsman skall utses av vederbörande länsjaktvårdsförening.

Vad utredningen i övrigt anfört i nu förevarande avsnitt i betänkandet föranleder ingen erinran från min sida.

Därest riksdagen godkänner de grunder för uttagandet av älgavgifter och ersättandet av älgskador som jag nu angivit, torde jag framdeles få anmäla förslag till erforderliga författningsändringar.»

Motionen II: 624.

I likhet med Jägarnas riksförbund har motionen berört frågan om licensjakt på älg. Motionären anför härom följande.

»Licensjakten på älg bör om möjligt helt förbjudas. De större jordägarna utnyttja i många fall icke den ordinarie jakttiden för älg utan lita i betydande grad till licensjakten. Om det är nödvändigt med en nedskjutning av älgbeståndet i något län, så är det ur olika synpunkter angeläget att den ordinarie jakttiden för älg förlänges för alla. Denna uppfattning bör riksdagen giva till känna.»

Utskottet.

Enligt vad som uttalas i propositionen vill denna åstadkomma ändringar på de punkter, där nu gällande jaktlagstiftning vid tillämpningen medfört olägenheter. Grunderna för nämnda lagstiftning avses däremot icke bliva rubbade av de framlagda förslagen.

Vad först gäller de förslag, som röra jakten på öppna havet och ödeskären, må erinras om att denna intill ikraftträdandet av 1938 års jaktlag var fri för varje svensk medborgare. Genom sistnämnda lag infördes gällande regel, att ifrågavarande jakt må idkas endast efter tillstånd utom såvitt angår den jakt som den bofasta kustbefolkningen av ålder bedrivit efter säl eller sjöfågel. Begränsningen föranleddes av att sjöfågelstammens bestånd hade allvarligt hotats av den tidigare fria jakten på dessa områden. I samband med att begränsningen beslöts lämnade jordbruksutskottet vid 1938 års riksdag vissa anvisningar om hur enligt utskottets mening den nyinförda regeln borde tolkas. En grundläggande princip borde vara, att rätten till fri jaktutövning skulle avse ren behovsjakt. Med nämnda förbehåll borde dock sådan rätt tillkomma praktiskt taget alla som vore varaktigt bosatta vid kusten eller i skärgårdarna och dessutom den vid fyr- och lotsplatserna anställda personalen.

I propositionen anföres nu att stadgandet om den bofasta befolkningens jaktutövningsrätt i tillämpningen lämnat utrymme för olika tolkningar. Härav hade orsakats en betänklig rättsosäkerhet. Den i propositionen föreslagna ordningen med tillståndstvång vore framför allt betingad av önskemålet att den enskilde icke skulle behöva sväva i tvivelsmål om huruvida han ägde jaga eller ej.

Att den påtalade rättsosäkerheten vållar olägenheter ligger i öppen dag. Utskottet kan därför ej biträda den i motionen II: 624 framställda åsikten, att någon berättigad anledning till lagändring ej skulle finnas. Den föreslagna lagändringen skulle givetvis för den enskilde skapa den klarhet beträffande jakträtten, vilken man velat ernå.

När man 1938 av omsorg om viltvården begränsade jakträtten på förevarande områden, lämnade man okränkt den bofasta kustbefolkningens av ålder bestående rätt att jaga. Enligt utskottets uppfattning bör denna kustbefolknings jakträtt ej heller nu beskäras. Farhågor för att förslaget skulle leda härtill ha kommit till uttryck bl. a. i motionen II: 605. Utskottet vågar dock förvänta, att dylika farhågor icke skola besannas. Denna ståndpunkt grundar utskottet på propositionens uttalanden om de direktiv för tillståndsgivningen, vilka Kungl. Maj:t ämnar utfärda. Enligt propositionen skola nämligen direktiven medgiva rätt till jakt icke bara för personer, som tillhöra den egentliga skärgårds- och kustbefolkningen, utan jämväl för personer, som, utan att deras yrke i och för sig kan anses ha särskild anknytning till skärgårds- eller kustförhållandena, leva under i stort sett samma betingelser som kustbefolkningen. Även uttalandet i propositionen, att jakträtten icke längre skall vara avhängig av huruvida jakten kan betecknas som behovsjakt, tyder på att gränsdragningen kring de tillståndsberättigade icke skall göras för snäv.

Såsom framgår av propositionen har det i 1938 års jaktlag använda uttrycket »den bofasta kustbefolkningen» stundom tolkats mycket vidsträckt. Sålunda anför departementschefen, att under begreppet i fråga i vissa delar av landet ansetts falla envar som vore bosatt i landskommun eller stad, vilken till någon del gränsade till havet. Ett av syftmålen med den föreslagna lagändringen har angivits vara att förbehålla jaktutövningsrätten åt de befolkningskategorier, för vilka den avsågs vid tillkomsten av 1938 års lagstiftning. I detta hänseende innebär den föreslagna huvudregeln otvivelaktigt, att vissa befolkningsgrupper, som för närvarande anse sig äga rätt att bedriva ifrågavarande jakt, avskäras från möjlighet härtill. Som departementschefen uttalat böra dock de, som icke tillhöra den egentliga kustbefolkningen eller den befolkningskategori som enligt omnämnda direktiv avses bliva likställd med denna, icke helt utestängas från här berörda jakt. Enligt förslaget skall Kungl. Maj:t därför äga befogenhet att för vissa områden förordna, att jakten skall vara fri för varje svensk medborgare. Utskottet hälsar med största tillfredsställelse denna anordning, som skapar en för närvarande icke existerande legal möjlighet till tillståndsfri rekreationssjakt för envar.

På anförda skäl vill utskottet tillstyrka förevarande lagändring. Departementschefens uttalanden om de åtgärder i administrativ väg som böra vidtagas i följd av denna föranleda ej erinran från utskottets sida. Utskottet anser emellertid att, såsom jaktutredningen förordat, jaktlicens bör tillhandahållas utan stämpelavgift.

I anslutning till förslaget rörande jakten på öppna havet och ödeskären har departementschefen yttrat att han, om riksdagen ej har någon erinran däremot, ämnar föreslå Kungl. Maj:t viss ändring i jaktstadgans administrativa föreskrifter rörande jakten från maskindrivet fartyg. För närvarande är sådan jakt förbjuden med undantag av att den bofasta kustbefolkningen äger att under tiden från och med den 1 oktober till och med den 10 maj använda maskindrivet fartyg vid jakt efter säl eller sjöfågel i Bottniska viken och Östersjön. Departementschefen vill nu vad beträffar jakt på sjöfågel göra förbudet undantagslöst. Orsaken härtill är att jakten från motorbåtar ökat faran för att sjöfågelstammen utrotas. Däremot avses säljakten bliva helt undantagen från förbudet, så att jakt på säl skall få äga rum från motorbåt även under tid då dylik jakt nu är förbjuden och även annorstädes än i Bottniska viken och Östersjön.

Utskottet hyser betänksamhet mot den beramade ändringen av nämnda föreskrifter. Såsom uttalas i motionen II: 605 skulle ett totalförbud mot sjöfågeljakt från motorbåt medföra att fiskarbefolkningen i stor utsträckning bleve förhindrad att över huvud taget idka jakt efter sjöfågel. Fiskarbefolkningen torde nämligen, som motionären anför, i allmänhet icke bedriva sjöfågeljakt annat än just i samband med motorbåtsfiske. Utskottet anser därför, att förbudet mot jakt från maskindrivet fartyg icke bör avse jakt som bedrives i samband med utövande av yrkesmässigt fiske.

Förslaget att jakten å område som tillhör järnväg, spårväg eller kanalverk skall kunna upplåtas till innehavare av jakt rätt å angränsande mark föranleder ingen erinran från utskottets sida. Som departementschefen framhållit ankommer det enligt förslaget på trafik anläggningens ägare att fritt pröva huruvida och på vilka villkor upplåtelse skola ske. Upplåtelse som skulle få menliga följder för trafiksäkerheten torde därför icke behöva befaras.

I propositionen föreslås vissa ändringar i de gällande bestämmelserna om jaktvårdsområden. Ändringarna gå bl. a. ut på förenklingar i fråga om möjligheten av att bilda jaktvårdsområde i skärgård och av att förlänga tiden för jaktvårdsområdes bestånd. Förslagen beröra vidare röstberäkningen vid omröstning bland delägare i jaktvårdsområde, enskild delägarer befogenhet att upplåta sin jakträtt till annan och jakträttsarrendators ställning inom jaktvårdsområde. Propositionen vill dessutom införa möjlighet att överklaga beslut av jaktvårdsområdes bestämmande organ.

Förslagen äro enligt utskottets mening väl avvägda och torde komma att undanröja de olägenheter, som sammanhånga med tillämpningen av gällande regler på ifrågavarande rättsområde. Med särskild tillfredsställelse hälsar utskottet ändringsförslagen beträffande fullföljdrätten och röstberäkningen. I sistnämnda hänseende innebär förslaget att i frågor, som röra jaktvårdsområdet, varje fastighetsägare skall äga en röst, såvida annorlunda ej bestämts i de för området gällande grunderna för jaktutövningen och viltvården. Det kan ifrågasättas huruvida man ej framdeles skulle kunna gå vidare

på den inslagna vägen i riktning mot större inflytande för de mindre fastighetsägarna. Exempelvis skulle man kunna för vissa frågor införa tvingande regler om röstberäkning, som, utom till storleken av den mark, varmed de röstande ingått i området, taga skäligen hänsyn till antalet röstande.

Den i motionen II: 624 påyrkade omarbetningen av bestämmelserna om jaktvårdsområden i syfte att frigöra rätten till jakt å dessa från äganderätten till de i områdena ingående fastigheterna finner utskottet icke påkallad. Motionärens yrkande att riksdagen icke måtte antaga propositionens förslag om tryggad rätt för enskild fastighetsägare inom jaktvårdsområde att upplåta sin jakträtt åt annan och om rätt att överklaga vissa beslut av jaktvårdsområdes bestämmande organ är icke klart motiverat. Enligt utskottets uppfattning äro ifrågavarande förslag direkt ägnade att motverka maktmissbruk från de större fastighetsägarnas sida. Förslagen torde därigenom tillmötesgå intressen, vilka motionären själv synes företräda.

I den del propositionen rör bestämmelserna om jaktvårdsmedlen föreslås till en början vissa ändringar i själva jaktlagen. Enligt dessa skall dels förpliktelsen för person som är bosatt å utrikes ort att lösa jaktpass upphävas dels ock skyldigheten att erlægga jaktvårdsavgift utsträckas till att gälla i det närmaste var och en som vill utöva jakt. Utskottet har ingenting att erinra mot dessa ändringar i jaktlagen. Som departementschefen uttalat leder den nuvarande begränsningen av skyldigheten att erlægga jaktvårdsavgift till att de större jordägarna gynnas framför de jordägare, vilka till följd av sitt ringa markinnehav nödsakas förskaffa sig jakträtt också å angränsande mark och härför ha att betala jaktvårdsavgift.

De ändringar i jaktstadgan, som departementschefen i detta sammanhang förebådar, föranleda dock vissa erinringar från utskottet. Enligt utskottets uppfattning föreligger ej skäl att vid sidan av jaktkort för ett särskilt län utställa jaktkort, som gälla för hela riket. Med den höjd avgiften för rikskort skall få enligt propositionen skulle dylika kort få en synnerligen ringa om ens någon praktisk betydelse. För mindre än vad ett rikskort skulle kosta skulle åtta länskort kunna lösas. Enbart för de sällsynta fall, då en och samma person önskar jaga i flera än åtta län under ett och samma år, torde det föreslagna rikskortet icke böra införas.

Även regeln att länskort skulle berättiga till jakt också i angränsande län intill visst avstånd, förslagsvis 50 kilometer, från kortinnehavarens hemvist synes böra omprövas. Som anföres i motionerna I: 491 och II: 625 skulle denna regel ibland få mindre tillfredsställande konsekvenser. Utskottet vill i stället förorda det av motionärerna framställda förslaget att länskort må innefatta rätt för dess innehavare att jaga även i angränsande län intill ett avstånd av högst 10 kilometer från länsgränsen.

Däremot har utskottet ingenting att invända mot de ändringsförslag i övrigt, vilka i detta sammanhang departementschefen säger sig ämnat förelägga Kungl. Maj:t om riksdagen ej gör erinran mot dem. Förslagen röra uppbörderna av jaktvårdsavgifterna, fördelningen av jaktvårdsmedlen och

ledningen av jaktvårdsarbetet. Enligt propositionen skall jaktvårdsarbetet även i fortsättningen ledas av svenska jägareförbundet. Vid tillkomsten av 1938 års jaktlag uttalade jordbruksutskottet, att förbundet borde vidga sin bas och söka draga till sig de ute i bygderna verksamma jaktvårdssammanslutningarna. En kraftig utvidgning av förbundet har otvivelaktigt ägt rum sedan detta uttalande gjordes. Sålunda har förbundets medlemsantal ökat från 25 902 medlemmar den 31 december 1938 till 125 121 medlemmar den 30 juni 1950. Enligt utskottets uppfattning är det dock icke tillfredsställande att två riksorganisationer som svenska jägareförbundet och Jägarnas riksförbund, vilka båda ha jaktvårdens främjande på sitt program, under konkurrerande former verka vid sidan av varandra. Om förutsättningar funnes för samverkan mellan dessa organisationer, skulle ökade grupper av jaktintresserade kunna beredas inflytande på ledningen av jaktvårdsarbetet. Säkerligen skulle detta bliva till förmån för jaktvården i landet.

Mot de tilltänkta ändringarna i jaktstadgans bestämmelser om transport- och försäljningsförbud samt märkning av villebråd och skinn har utskottet ingenting att anmärka.

Utskottet har heller icke något att erinra mot de förslag i propositionen som avse älgavgifterna. Utskottet vill därför tillstyrka såväl den förordade höjningen av älgavgifternas maximum som de övriga författningsändringar i denna del, vilka kräva riksdagens medverkan.

I propositionens återgivande av jaktutredningens förslag på denna punkt heter det bl. a. att »den behållning som vid uppdelningen av älgskadefonden för norra Sverige må finnas på denna fond föreslås skola fördelas på de särskilda länsfonderna enligt närmare bestämmande av Kungl. Maj:t» (s. 73). Utskottet utgår från att nämnda behållning skall fördelas enbart på de nyinrättade länsfonder, vilka skola träda i stället för älgskadefonden för norra Sverige.

Förslagen beträffande älgavgifterna ha grundats å bl. a. den principen, att varje län självt bör täcka de skador genom älg, som uppstå i länet, detta med hänsyn till länsstyrelsernas vidsträckta möjligheter att reglera avjagningen exempelvis genom att medgiva s. k. licensjakt på särskild jakttid. I motionen II: 624 har uttalats att licensjakt på älg om möjligt borde helt förbjudas. Av det ovan anförda framgår att denna mening icke är förenlig med de förslag i propositionen, till vilka utskottet anslutit sig.

I motionen II: 624 har tillika framställts önskemål om en allmän översyn av vapenförordningen. Denna fråga äger icke sådant samband med de i propositionen berörda frågorna att den bör upptagas till överbärande i förevarande sammanhang.

På grund av det anförda får utskottet hemställa

A. att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition och alltså avslå motionen II: 624 ävensom motionen II: 605 i vad densamma rör rätten till jakt på öppna havet och ödeskären; samt

B. att motionen II: 605 i övrigt ävensom motionerna I: 491 och II: 625 måtte anses besvarade genom vad utskottet här ovan anfört i sin motivering.

Stockholm den 15 maj 1951.

På tredje lagutskottets vägnar:

ABEL ANDERSSON.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Holmbäck*, Nils A. Larsson, Albert Hermansson, Eskilsson*, Lindahl, Ivar Persson, Pålsson och Boo;

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Stjärne, Ericsson i Sörsjön, Åhman, Levin, Jansson i Aspeboda, Larsson i Karlstad och Andersson i Ryggestad.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herrar *Nils A. Larsson, Levin* och *Larsson* i Karlstad, vilka ansett dels att utskottets utlåtande till och med det stycke å s. 39, vilket slutar med orden »utan stämpelavgift», bort ha följande lydelse:

»Enligt vad som — — — (lika med utskottet) — — — framlagda förslagen.

Före år 1938 var rätten till jakt på öppna havet och ödeskären fri för varje svensk medborgare. Genom 1938 års jaktlag inskränktes denna frihet att gälla allenast den bofasta kust- och skärgårdsbefolkningens av ålder bedrivna jakt efter säl och sjöfågel. Begränsningen motiverades med behovet av ökat skydd för sjöfågelbeståndet.

I propositionen föreslås nu att ytterligare begränsningar skola göras i rätten att jaga på dessa områden, så att endast de som erhållit tillstånd av länsstyrelsen må utöva dylik jakt. De föreslagna inskränkningarna motiveras dels med behovet av ökat skydd för sjöfågeln och dels med att de nuvarande bestämmelserna ha skapat oklarhet och rättsosäkerhet.

Vad beträffar det förstnämnda skälet, behovet av bättre skydd för sjöfågelbeståndet, anser utskottet det vara väl motiverat att åtgärder vidtagas för detta skydd. Utskottet betvivlar emellertid, att den föreslagna åtgärden, tillståndstvång för jakt på allmänt vatten, skulle kunna ge önskat resultat. Inskränkningar i jakttiden och densammans anpassande till sådan tid att säkerhet finnes för att fågeln är fullt flygfärdig, i möjligaste mån enhetliga jakttider för olika slag av änder, vadare och annan sjöfågel, begränsningar av eller förbud mot vårjakten, totalförbud under något eller några år mot jakt på de arter av sjöfågel, som mest decimerats, fridlysning under vår och försommar av vissa häckningsområden och ett effektivt efterhållande av havstrut och kråka på häckningsplatserna äro några av de

medel som i detta avseende böra övervägas. Men de åtgärder som utskottet sålunda anser erforderliga böra, om de skola ge något resultat, ej begränsas till de områden där jakten hittills varit fri för kustbefolkningen. Den största delen av sjöfågeljakten äger rum på enskilt område, där jakten endast får utövas av ägaren eller den som disponerar jakträtten därstädes efter upplåtelse. De i propositionen föreslagna bestämmelserna om inskränkning av rätten till jakt å allmänt vatten utan att några begränsningar vidtagas i jakten på enskilt område komma av de stora grupper av kustbefolkningen, som enligt dessa bestämmelser helt skulle utestängas från varje möjlighet att idka jakt, att betraktas som riktade enbart mot dem.

Vad beträffar det andra skälet för den i propositionen föreslagna lagändringen, önskemålet att skapa större klarhet och rättssäkerhet, är det tvivelaktigt om så kommer att ske genom bifall till propositionen. Att flytta över bedömandet av vilka som tillhöra de kategorier, som få bedriva jakten på öppna havet och ödeskären, från domstolarna till länsstyrelserna är ingen garanti för att man uppnår större klarhet och enhetlighet. Den föreslagna ordningen kommer otvivelaktigt att medföra en del extra besvär för allmänheten och en betydande belastning på länsstyrelserna i kustlänen utan att några nämnvärda resultat uppnås vare sig i form av bättre skydd för sjöfågeln eller större klarhet i frågan vem som har rätt att utöva denna jakt.»

dels ock att utskottet i följd härav bort under A. hemställa,

att riksdagen — med förklaring att riksdagen funnit viss ändring böra företagas i det genom förevarande proposition framlagda förslaget till lag angående ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt — måtte, med bifall till motionerna II: 605 och II: 624 i vad dessa röra rätten till jakt på öppna havet och ödeskären men med avslag å motionen II: 624 i övrigt, för sin del antaga nämnda förslag med den ändringen, att 2 § 3 mom. erhåller följande lydelse:

3 mom. Å allmänt vatten annorstädes än i 2 mom. avses ävensom på holmar, klippor och skär, som ej höra till visst hemman, må utan tillstånd av kronan icke idkas annan jakt än sådan som den bofasta kustbefolkningen av ålder bedrivit därstädes.

2) av herrar *Holmbäck, Eskilsson, Ivar Persson, Pålsson, Stjärne, Åhman, Jansson* i Aspeboda och *Larsson* i Karlstad, vilka beträffande utskottets utlåtande i vad detta behandlar de föreslagna ändringarna i bestämmelserna om jaktvårdsområden ansett, att det icke bort ankomma på utskottet att uttala sig om framdeles eventuellt erforderliga ändringar i reglerna om röstberäkning vid omröstning bland delägare i jaktvårdsområde samt att i följd härav de två sista meningarna i det stycke å s. 40, vilket börjar med orden »Förslagen äro», bort utgå.